

De dood van Eigenbaat, of de herstelde wil in het eiland van willekeur : zinnespel, zynde een vervolg op ... Tieranny van Eigenbaat ...

<https://hdl.handle.net/1874/35906>

J. Schreyer del. et fec.

DE DOOD VAN EIGENBAAT:
of de
HERSTELDE WIL.

DE
D O O D
VAN
EIGENBAAT:
OF DE
HERSTELDE

W I L,

In het Eiland van
V R Y E K E U R,
Z I N N E S P E L.

Zynde een vervolg op het ZINNESPEL, genaamd de TIERANNY VAN EIGENBAAT, uitgegeven door het *Kunstgenootschap* onder de zinspreuk NIL VOLENTIBUS ARDUUM: zo als dit spel *bedacht, gemaakt, en aan Y: VINCENT*, lid van het genoemde *Kunstgenootschap*, overgelangd is; die het onder de *Tytel* van ONDERGANG VAN EIGENBAAT uitgegeven heeft.

Nevens een VOORREEDEN; en eenige korte AANMERKKINGEN op Y: VINCENT zyn gewaande verbeetering in het gemelde ZINNESPEL gedaan.

DOOR
J: P O O K.

t'AMSTERDAM.

By MARCELIS VAN HEEMS, Boekverkooper,
op het Rok-in, by de Vispoort.

14.
BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

U I T L E G G I N G.

Van de

T I T E L P R E N T.

Op de voorgrond, werd EIGENBAAT, ARG-
LISTIGHEIT, TROUWLOOZHEIT,
BEDROG, SCHYNHEILIGHEIT en
ONDEUGD, alle aan malkander geklui-
sterd, door RECHTVAERDIGHEIT, ondersteund
van OPRECHTHEIT, in een vuyle vuurkolk, daar
een stinkende damp uit komt geworpen.

Op de Middelgrond, zit WIL, in de Open lucht
op een verheeven Rykstroon; voerende een Koning-
lyke Scepter, gedekt met de muts van VRYHEIT, in
haar hand. aan haar Rechterzyde ziet men GODS-
VRUCHT, en aan haar Linker VOORZICHTIG-
HEIT, die haar als Opperraadsluiden verzellen;
voor haar, op de trappen der Troon, leggen haar
gebroken boeijs en banden, die zy door BEROUW,
die de trappen van de Troon afgaat, om haar te verlaten,
gebroken heeft. voorts is zy op haar Troon van de
ZINNEN omheind; en beneden dezelve van haar
verdere juichende ONDERDAANEN.

In het verschiet leggen de doode rompen van VLEI-
JERY en KWAADAARD, op een mesthoop by een
vervallen gebouw.

W A A R S C H O U W I N G.

Om dat de koopers van dit Werk, geen valse naa-
drukken, voor de waare in de hand gestoken zullen
worden, diend tot haar narecht; dat gene drukken
voor goed gehouden werden als die den Auteur met
zyn naam geteekent heeft.

J. Pook

O P.

O P D R A G T

A A N M Y N H E E R

JAN WENKINK,

Beminnaar der Dichtkunst.

M Y N H E E R,

DE wyl my bewuft is welk een Vyand en haater gy van ydele Lofuiteryen, en verachtenswaardige Vleijeryen zyt, zal ik, dewyl zulks buiten myn gewoonten is, u, alleen met een behoorlyke Eerbiedigheid, die ik u, voor uwe genegentheden, my alsints beweezen, verschuldigd ben, de Eersteling van myn Tooneelwerk offeren; my verzeckerd houdende, dat deze myne *HERSTELDE WIL*, hoe veel verdrukkingen zy van *Eigenbaat* geleden heeft, en daar zy zo laat om aan 't licht komt, by u zo welen willig ontfangen zal werden, als ik ze uit een goede wil u toe eigen.

Ontfang haar dan, Mynheer, niet in voldoening van het geene ik aan uwe goede genegentheden, tot my, verschuldigd ben, maar tot een teeken van myne dankbaarheid daar voor; en tot een erkentenis van myn plicht, die my geduurende myn leven leeren zal te blyven en te zyn,

M Y N H E E R, U. E. gehoorzaamstedienaar

J. P O O K.

O P J. P O O K S
D O O D V A N
E I G E N B A A T

POOKS veder afgeregt op Zin en Zédedich-
ten,
Komt weêr het keurig oog en oor vermaaklyk
fligren.

Zyne eigen voesterling door hem zelv groot gemaakt
Eêr door een snode vond in vreemde magt geraakt.
Mishandeld en byna onkenbaar vol gebreken,
Zien wy, ter goeder uur vol blydschap 't hoofd op
steken,

Bevryd van gruwelen daar 't eêr meê wierd besmet.
Het voegt den Eigenaar, en geen roofvogel, met
Verdiende Lauweren te pronken. wy zien heden
Dientrotzen *Eigenbaat* weêr 't hoog toneel betreden;
Maar in eene and're staat dan hy te vooren plag;
Gehaate Tierany ziet hier zyn laaste dag.

Rechtvaardigheid, en *Vrouw Opreghheit*, die ontdekken
En onderzoeken 't geen tot heil van 't Ryk kan strekken.
En yveren om 's eerst te rokkenen de straff
Van 't haat'lyk hoff, dat ongewettigd tot de staff
Van Vorst *Verstand*, 't bestier aan *Eigenbaat* dorst ge-
ven.

Maar, hoe koomd *Eigenbaat* dien waereld pest om 't
leven?

Ik zeg, die 't meesterstek, zo groots! te weten tragt,
Een scharp geslepen P o o k heeft 't ondiër omgebracht.

J. v. HOVEN. *Extempore.*

VOOR-

VOOR-REEDEN.

nder de Schryveren die Tooneelspels wyze verschyden leerzaame werken, voor de Waereld aan 't licht gegeven hebben, munt den geleerde *Sbarra* niet weinig uit, als hebbende, ons, onder veele van zyn deffige *Zinspeelende Tooneel-stukken*, het al-om vermaarde *Zinnespel* genaamd *TIERANNY* van *EIGENBAAT*, enz: nagelaten: waar van de waardigheid, door de vertaaling, uyt het *Italiaans* in het Nederduits, gedaan door het *Kunstgenootschap*, bekend by haar *Zinspreuk* *NIL VOLENTIBUS ARDUUM*, de kennen, der *Tooneelspel-kunde*, genoegzaam bekend is; 't zoude voor my dan een vruchtelozen arrebeid zyn, om hier meêr van de roemwaardigheid van dat *overbeerlyk werk* te spreken, dewyl goede wyn geen krans van noden heeft.

Het voornoemde *Zinnespel* eenige jaaren stil gelegen hebbende, en voor omtrent zes jaren voorleden, wederom ten *Tooneele* gebracht werdende, en ik het voor de eerstemaal ziende vertoonen, kweekte de beschouwing daar van, in my een lust en begeerte, om, op het zelve een vervolg te maken: dewyl ik begreep dat het niet onaangenaam noch onleerzaam konde zyn, om aan de Waereld te vertoonen, hoe de *Geweldenaaryen* van *Eigenbaat* (daar het voorge- melde *Zinnespel* mede eindigd) kunnen te grondegebragt en vercideld werden. Want onder alle *kwade zeeden*, die den *Mens* van het spoor der *Dengd* doen af- dwaalen, verbeelde ik my, die van *Eigenbaat* wel een van de eerlste zyn: dewyl die *Mensen*, daar die hartstogt eenmaal vat op gekregen heeft, aansonds de liefde tot hun *Even-naasten* en mede *Mensen*, als met een scharpe vlym, de doodsteek in haar harte geven; beneemende alzo, verbasterd van alle *Menslykheit* wordende, door een *Kwadenaard*, in haar al de *Goedenaard*, die de *Wil* tot goed doen
noch

V O O R - R E E D E N . V

noch was hebbende; en kittelen zich, als met het aldergrootste vermaak voor haar, wanneer zy door *Bedrog*, *Arglistigheid*. en *Schynbeiligheid* iemand, op zyn alder *Ondeugendlykst*, van zyn *Staaten*, *Ampten* of *Goederen* weten, t'ontzetten, en tot haar zelfs te doen overkoomen. Die in zulke *Gruweldaden* het doorsleepenste is, werd onder haar de naam van *Staatkundig* of *Polittiek* gegeven; en zyn daden door ydele *Loftuiteryen*, en verslaavde *Vleijeryen* by alde *Waereld* als wonderdaden van een uitneemend *Verstand* uitgekreten, en tot aan den Hemel toe verheven. voeg hier by, dat by zodanige gearde, de *Godsvrucht*, *Rechtvaerdigheid* en *Oprechtheit* gants niet geacht en verbannen zyn; en schelden (als of het een schande was) die gene, die, die *Leidingen des Gemoeds* navolgen voor *Unnozel*, en *Onbedreven*, om met *Mensen* van *Verstand*, die zyzelfen waanen te zyn, om te gaan: dewyl de *eenvoudige* wyze van leven, van zulke *Mensen* by haar een *Boers* en veeltyds den naam van *Onbedreven Graauw* in de *Welleeventheit*, gegeven werd. want zy anders geen *Welleeventheit* kennen als die zy in de lessen van *Veinzery* komen te leeren; dat is yder met de *Mond* en *Hand* bleefdelyk te bejegenen, en in het hart een booz *Venyn* van *Vyandschap* en *Haat*, te verbergen, tot zo lange haar een gelegenheit ontmoet, om tot een anders schade haar *tydelijke goederen* te vermeerderen. welke afgryzlyke *Hartstochten* in den *Mens* niet vernietigt kunnen worden, ten zy hy *Voorzichtig*, de *Wil*, in al haar begeertens, *Rechtvaerdiglyk* beflurd; en niets begeerd, als dat hem door een *Oprechte* en *Eerlyke winst* is toekomende: en dusdanig de *Wil*, *Godsvruchtiglyk* tot haar einde daar in te doen volharden.

Om deze reden kwam my dit werk als een noodzaaklykheit te vooren; te meêr om dat het voor een onwrikbare *Grond-regel* in de *Tooneel-dichtkunde* gehouden

V O O R - R E E D E N .

nouden werd, dat men altyd beoogen moet, het *Kwade* te straffen, en het *Goede* te beloonen. hoe-
 wel er schryveren van *Tooneel werken* gevonden wer-
 den die deze regel geheel verwerpen (welke voet ik
 geloov den *Hr. Sbarra* in zyn *Tieranny* van *Eigen-
 baat* ook gehouden heeft) brengende by voor bewyz
 van de gewisheit haarer onderstelling, dat die gene,
 die de voorgemelde tegenstellige *Grondregel* volgen,
 niet *kundig* noch *magtig* genoeg zyn, om de *On-
 deugden*, zo krachtig (schoon die ongestraft in een
 spel over blyven) te verbeelden, dat yder daar een
 afschrik voor krygt om die te volgen. Deze bewyz
 reden zoude kunnen doorgaan, indien zulke *Tooneel-
 stukken*, nooit gelezen noch beschouwd wierden,
 als van *Menszen*, die waarlyk beminnaars van de
Deugd waren. Maar, wie is zo onkundig en on-
 wetende, die eenig oordeel heeft, die niet weet en
 bekennen moet dat dezelve werken, zo wel, en veel
 van *Ondeugende* als *Deugdelyke Mensen* gezien, be-
 handeld, en gelezen werden? en dit waarheit zynde,
 gelyk het is, zo volgt daar van zelv's uit, dat dierge-
 lyke werken, die aan de *Deugdsame* tot een afschrik
 van 't *kwaad*, aan de *Ondeugende* tot een voorbeeld en
 leermeestresse zullen dienen, om haar neigingen, die
 reets in haar berusten, daar door noch meerder aan-
 lydigen tot haar boze begeertens te geven: 't geen
 men met het spreekwoord, de bloem daar de bie-
 den honing uit zuigt, zuigt de spin het vergiv uit,
 volkomentlyk zoude kunnen bevestigen.

Myn lust, uit de voorige redenen veroorzaakt,
 deed my dit werkje aanvangen; doch niet zonder
 groote moeiten ten einde brengen. Volvoerd zynde,
 raakte het, op het verzoek van *J. van Ryndorp*, Mees-
 ter der *Haagse* en *Leydse Schouwburg*, dien ik het
 door een brief aangeboden had om het te doen spee-
 len, in handen van *T. Vincent*, lid van het voorschre-
 ven *Kunstgenootschap*; die my door een brief, van
 *

V O O R - R E E D E N .

gedachte *Ryndorp*, aangeprezen wierd, voor een bekwaam man, om het *Spel* eerst over te zien, en my dan te raden wat my dienstig zoude zyn met het zelve te doen.

Hier meende ik nu (gelyk de meeste *Nieuwelingen* in de *Dichtkunde* bestaande) de haven van myn verlangen en begeren bezeild te hebben: door dien ik my voorstelde met een man te doen te hebben, die geen *eer*, (als ik die met dit werkje verdiend heb) van een ander hem zoude toe eigenen.

Op dit vertrouwen heb ik hem, dan het *Spel*, nevens een beschryving van den *inhoud* daar van, en een *getekende schets* en *beschryving* van de *Titel plaat* Ter hand gesteld; verzoekkende niets van hem, tot belooning, van alle myne gedane moeiten en arbeid, als dat ik alleenig de *eer* mogt genieten om het *Spel*, na de gedane overzicht die hy op hem genomen had, uyt de naam van het *Kunstgenootschap*, aan een Heer, zulks wel waardig op te dragen: dat hy my, na ik hem een opstel van den *Opdragt* had gegeven, beloofde en toestond; voegende by de belofte (indien ik zulks, zonder opspraak, van my zelfs durv zeggen) dat hy een *Eedelmoedigheid* in my bespeurde, die meêr als ik van hem verzocht verwerdende en waardig was.

Maar, waarde Lezer wat ontmoet my? het werk werd gedrukt; de tyd wanneer het uit gegeven zoude werden in de *Leidse Courant* bekend gemaakt; voorts uitgegeven; my daar een *Druk* van te huis gezonden; en dit alles zonder dat my daar de minste wetenschap van gegeven, of geen overzicht van *Vincent* zyn gewaande verbeetering, toegelaten wierd. 'k geef u te bedenken of ik my over zulk een doening verwonderde!

Noch zoud ik, schoon my alle deze redenen daar toe scheenen te noodzaken, dit *werkjen* in 't licht te geven, en zyn *Roverye* daar van, aan de

Wac-

V O O R - R E E D E N .

Waereld te vertoonen, het zelve niet aan 't licht gebragt hebben; indien eenige van myne vrienden my, daar van voorlange, niet toe hadden aangepord, en als gedwongen, door my te vertoonen, dat ik verschuldigd was, om zulk een *bedrieggelyke ondankbaarheid* niet stilzwygende voorby te laten gaan: voegende voorts daar by, dat het zelve *Spel*, door de overzicht van *Vincent*, veel van zyn luister, ten opzichte van de *Zinspeelingen* door my in acht genomen, hadde verlooren; dat ik die behoorde aan te toonen; en my te zuiveren, van die haatelyke uitdrukfelen, die *Vincent* op zyn eigen reekening daar (pag: 17) heeft ingevoegt, alwaar hy *Kwaadaard* aldus tegen *Eigenbaat* doet spreken.

de Zinnen, en 't gemeen

Zyn, op uw weigering, aan't hollen, gants te onvreên. Zeschreeuwen 't Eiland door, als zinn'loos, én vol tooren,

Dat gy, ó gruwel! met twé tanden zyt gebooren Tien maanden naa de dood uws Vaders. dat ge uw volk

Twémaal verflinden zult; én met uw' wreedén dólk Doen sneu'len in een uur, indien 't de huigh'leryen, Dus noemen ze uw geloof, niet névens u belyen.

En wederom, wat lager vervolgd hy.

Elk, door wanhoope uitgelaten,

Roept dat de Burger in zyn Voorrecht is verkort, En van den Adel op het straffst mishandeld wordt: Dat deez' den Handel niet alleen, maar na zich trekken Al't geen den Onderdaan tót onderhoud moet strekken. Dat gy, op mynen raad, al't goud én't zilver géld, Vermunt, én naar belang, nu hoog, dan lager stelt, Of in papiere munt verandert. Nieuwe lasten Ondraagbaar, invoert. Dat uw weeld'rige Oorlogs gasten

Den meester speelen in de Stéden, en op't land.

Van welke redenering, het oordeel aan den be-

V O O R - R E E D E N .

schyde Lezer overlatende; zo twyfel ik geenfints of hy zal met my, volgens het *gemeen gerucht*, begrypen kunnen, en zo klaar als den dag zien, wat hy daar mede is meenende. Hier door werden van hem twee van de aldergrootste mislagen begaan, die men in een *Zinnespel* begaan zoude kunnen; want, het kan geen *Zinspeelen* genaamd werden, als de uitdrukfelen der rede, een *Levendig Mens*, in plaats van een *Hartstocht* verbeelden; dewyl in een *Zinnespel* niet anders als die, en de *Mensfelyke Neigingen* moeten verbeeld werden. ten andre is het tegen de *Wetten* van het *Tooneel* ftrydende, om dat men niemant in 't byzonder, veel minder *gekroonde hoofden*, zonder vreez van straf, in 't openbaar moet ten toon stellen; maar, allegebreeken alleen, zo als die in 't *gemeen* voorvallen, door fchetfen van het *Kwaad* dat daar in steekt te geven, dezelve bestraffen; en daar door zoeken te verbeteren. En om dat door de aangewezen redenvoerring, ons niet alleen verтоond werd wat byzonder *perfoon*, maar zelv wat *Vorst* hy, *Vincent*, daar mede is meenende, zo is die mislag in zyn zelv grooter, als ze by den eersten opflag ons voorkomt. Heb het dierhalven nodig geacht om die aan te tonen, op dat ik vry en onschuldig begeer gehouden te zyn van uitdrukfelen die men de naam van *Lasterfchrieten* zoude kunnen en mogen geven, aan 't licht gebracht te hebben: en op dat de verantwoordinge daar van (of die geëift wierd) op hem alleen mogt aankoomen.

Hier hebt gy *Lezer*, nu gezien de reden waarom dit *werkjen* door my aan 't licht werd gegeven; en geenfints uit *Roem* of *Eerzucht*. zal het daar om ook gants weinig, en niet meêr als het gegons van een *grootte Vlieg* achten, of by enige myn bestaan, van dat ik dit werkje *Spelswyze* beschreeven heb, voor een verwaande daad, en iets dat onmooglyk goed, voor het *Toneel*, konde zyn, gelyk my voor gekomen is, gehouden wierd, om deze reden
alleen

V O O R - R E E D E N .

alleen, dat het aan haar begrip voorkomt, of dat zy het uit *Horatius dichtkunst* gelezen hebben, dat een *Tooneeldichter* nooit geen *eigenvindingen* moet aan 't licht brengen, maar, altyd de stof van zyn *Tooneel werken*, uit *Gedenkschriften* of andere *beschryvingen* halen moet. het welk my toe ſchynt *evenredig* te zyn met den arbeid van een *Schilder* die zoo veel *geests* niet bezit, dat hy bekwaam is, om zyn eigen werk dat hy ſchilderen moet op het panneel door zyn begrip zamen te ſtellen, zonder behulp van een voorbeeld dat voor hem geſchilderd of getekend is, daar hy de trekken maar alleenig heeft van te volgen. maar, ô jammer! de ſtoffe van *Tooneel werken*. werden hedendaags van onze *Tooneeldichters* noch het alderminſte uit *Gedenk* of andre *Schriften* gehaald, om uit dezelve gelyk andre *Landaarden* ons voorgaan een *Treur* of *Blyſpel* aan den dag te brengen, om het vermogen van haar *geest en bekwaamheit* te doen blyken; die waarlyk indien zy daar op toe lyden niet minder als die der *Spaanſe*, *Franſe*, of *Engelſe* zouden door ſtralen; gelyk aan eenige, dog weinige, diergelyke gemaakte werken is te zien: maar de meeste der zelve is het genoeg gedaan, als zy een *Toneelſtuk* uit een andre *spraak* in het *Nederduits* hebben *Berymd*; dat immers niets anders is, *rechtzinnig* geoordeeld, als het klappen van een *pappegaay* na gebootſt, die niets weet te ſpreken als dat hem geleerd is; daar een *mens*, by zulk een *dier* vergeleken, alles weet te zeggen, door *verhalen*, *Vragen*, en *Antwoorden*, wat hy begrypt; na hem de gelegenheit om zulks te doen voorkomt. waar uit my dunkt te blyken, hoe, of wy, een *Dichter* van een *Rymer* onderſchyden kunnen; en aan niemand de naam van *Dichter* behoren te geven, als aan die, die door haare *eigenvindingen*, zulke *Leerzaame verdichtzelen*, weten ſamen te ſtellen, dat door de *kunst* daar aan gebruikt, onder de verbloeming van een *ware Ge-*

V O O R - R E E D E N .

schiedenis, de doeling, van haar, op de *Leerzaamheit* doorsteekt; waar van de waarheit in de werken van de *Overtreffelyke Dichters des oude tyds*, als *Homerus*, *Vergilius*, *Ovidius* en andre duidelyk te zien is. Dit, hoewel niet eigentlyk hier geplaatst, vloeyde my by na buiten schuld uit de pen; bid uw, *bescheidenheit* Lezer om vergiffenis van deze uitschreiding. en zal nu, zo kort my mooglyk is, u verder aantoonen welk een *Regelmaat* ik, in dit *Zinnespel* heb gehouden; en dan *aanmerken* hoe kundig *V. Vincent* in zyn verbeelde verbeetering is te werk gegaan.

Voor eerst heb ik alle de, in dit *Spels*, by gevoegde *Zinnebeelden*, als, *Voorzichtigheit*, *Godsvrucht*, *Berouw*, en *Trouwloosheit*, die in de *Tieranny* van *Eigenbaat*, niet verbeeld zyn, na den aard van hunne naamen, met kleederen, die my het eigentlykste daar aan schenen te voegen, gekleed; van gelyken heb ik *Oprechtheit* en *Rechtvaerdigheit*, na haar verbloemde namen *Ondekking* en *Onderzoekking*, klederen daar op *Zinspelende* toegevoegd; en voorts alle die het nodig waren.

Ten anderen heb ik, yder *Zinnebeeld* zoo veel my mooglyk was, by zyn *Karakter* doen blyven; gelyk, buiten andere, by *Ondengd* blykt, die ik op een zelve wyze als in de *Tieranny* van *Eigenbaat* doe spreken; en niet op zulk een *Hoffelyke* wyze, als *Vincent* hem zyn reden laat voeren. also het my oneigentlyk voor komt, dat hy, hem op een verhevener trant van taal laat hooren als in de *Tiranny* van *Eigenbaat*. men zou my hier kunnen tegenwerpen, dat hy, in dit *Spel* van naam veranderd, wanneer men hem het *Belangen van bet Hof* hoord noemen. wedervaart hem diergelyke verandering in de *Tieranny* van *Eigenbaat* ook niet? daar werd hy immers wel aan *Wil*, voor *Hooffezwier* uitgeveild; en die patten het wel een *hoffelykheit* in het spreken te hebben: maar het tegendeel is waar; want hy veranderd niet het alderminste in zyn taal: het

V O O R - R E E D E N .

het kan ook niet wel met reden bewezen werden dat het hem voegd; want wat naam men hem geven mag, *Ondeugd* blyft en is altyd *Ondeugd*, zo wel in werken als in woorden.

Ten Darden heb ik, zo veel my mooglyk was, getracht, om yder *Zinnebeeld*, die *Hartstocht* te doen uitdrukken, daar het de naam of voerd, of het *een* door het *ander*; als te zien is in het *Eerste Bedryv* (*Pag: 4 en 5.*) daar *Wil*, na haar aard wyfeld, of zy *Ondeugd* volgen wil of niet; en (*Pag: 16.* hoe *Ondeugd*, na dat *Eigenbaat* hem, *Wil* tot *Vrouw* gegeven heeft, den aard van *Wil* verder beschryvt; voorts ondekt *Ondeugd* (*Pag: 19.*) zyn eigen hoe-danigheid. in het *Tweede Bedryv* (*Pag: 29 en 30.*) ondekt *Kwaadaard*, waar toe, dat door zyn aard, de *Zinnen* verleid kunnen worden, wanneer zy door *Ondeugd* aan hem verknocht zyn; (*Pag: 31.*) ondekt *Trouwloozheit* aan *Kwaadaard* haar eigenschappen, die hy, de zyne, op (*Pag: 32.*) verder mede beschryvt. en (*Pag: 84.*) in het *Vynde Bedryv*, ziet men *Godsvrucht* haar Eigenschappen ontleden; en hoe zy *Bedrog*, en *Schynheiligheit* gevangen heeft; enz: welke nootzaaklykheden die in een *Zinnespel* voor alles dienen waargenomen te worden (want, hoe zal men het *Karakter* der *Zinnebeelden* anders kennen?) heeft *Vincent* stilzwygen de voorby gestapt; of, het zoude wel kunnen zyn dat hy ze niet gezien heeft.

Eindelyk heb ik zo veel ik kon gepoogd, de *schikking* van dit *Spel*, zo danig te doen na malkander volgen, dat, aan die gene, die de *Tieranny* van *Eigenbaat* gezien of gelezen hebben, dadelyk zou blyken, dat *het begin* van dit *Spel*, aan het einde van de *Tieranny*; en voorts aan dat gehele *Spel* vast gehecht was. nevens dit, is myn doelwit geweest, om door dit gehele werkjen, een waarschyndlykheit van een geschiedenis te houden.

VOOR-REEDEN.

Zo ik nu daar, of ergens anders in gedwaald mogt hebben, zo verzoek ik den *Lezer*, de schuld daar van op de *Onkunde*, dien ik, toen ik dit *Werkjen* begon, in de *Tooneel-kunde* had te leggen: alzo dit de eersteling in die stoffe van my is. zo niet; zal ik my gedragen aan de verontschuldiging, van den *Kunstryke en Dichtkundige Schilder*, *Karel Vermander*, die hy met deze woorden over zyne *Werken* doet.

*Ik ben zo niet beschroomd, voor Momus schimpig smalen,
Als andre Dichters zyn. waarom? ik ben geen Got!
Is in myn Werk gebrek; of is 't te grof en bot?
Men denk, ik ben een Mens: en Mensen kunnen falen.*

Maar hier van aftappende; zal ik tot de *Aanmerkingen*, op *Vincent* zyn overzicht op dit *Spel* gedaan, over gaan.

AANMERKINGEN.

Wat de *versen* van *Vincent* aangaan, ik wil gaarn belyden dat ze beter zyn als de myne; ja zelv dat ik ze zo goed niet zou kunnen maken, al had ik daar jaar en dag over gearrebeid, gelyk *Vincent* over de zyne, aan myn werk, gedaan heeft. maar zo de *Versen* de zin van een *Fraai Werk* maken, dan zyn ze gelukkig die wel *rymen* kunnen; doch beide te zamen gevoegd, maakt een werk *Roemwaardig*. maar, noch acht ik gemeene *Versen* die *zinryk* zyn waardiger, als kunstige *Rym werken* daar weinig zin in te vinden is.

Wie zou gedacht hebben, als hy het nu niet zag, dat ik zo ongelukkig zou geweest hebben, in de *Tytel Geving* van dit *Spel*, *De Dood van Eigenbaat*; of de *Herstelde Wil*. dat ik daar niet een woord

V O O R - R E E D E N .

woord als *Eigenbaat* wel in gesteld had ; maar dat het met drie woorden , *Ondergang van Eigenbaat* moest geweest zyn ? doch , het zal den *Lezer* niet vreemd voorkomen , dat het dus her- schikt is , als hy weten zal , dat *Vincent* niet alleen in staat is , om de *twee Ongelyke Broeders* , in *Steiloorige Egbert* ; maar ook weederom , *Steiloorige Egbert* , in de *Listige Vryster* te veranderen , om een anders werk voor het zyne te doen door gaan. zo dat ik het alleen , noch de eerste niet ben daar hy , om zyn *roemrucht* te voldoen de per- soon van *Bedrog* aanvertoond heeft.

De *uitlegging* op de *Tytel Prent* door *D: van Hoogstraten* gedaan , zal ik voor by gaan ; om dat die *Man* , door my , daar toe niet verzocht is ; en alleen tot die van *Vincent* overtreden. In de- ze zien ik , dat hy niet een *Zinnebeeld* meêr heeft als ik hem voor *geschetst* en in het *Spel* beschre- ven heb ; en in zyn verbeterd *Spel* heeft hy er drie , als , *Vryheit* , *Dapperheit* en *Eendracht* kunnen in lappen , tot een blyk der bekwaamheit van zyn geest. maar het verwondert my , waarom die uit de *Tytel Prent* gebleven zyn ! want , heeft hy die in het *Spel* gebragt , zo diende hy die ook wel in de *Prent* geschikt te hebben. Maar ik geloof dat voor haar in de *Tytel Prent* niet te zeggen was , dewyl zy in het *Spel* ook maar voor *Stommetje* spelen.

In het beschryven der klederen der *Zinnebeelden* , schynt het hem gants ongeraden geweest te zyn , om gelyk als ik gedaan had , *Oprechtheit* en *Recht- vaerdigheit* , de klederen , van *Undekking* en *On- derzoekking* , onder welke namen zy in het *Spel* zich *Vertoonen* , te kleden. trouwens , hy heeft van elks wat willen verbeeteren , om het werk te beter *volmaakt onvolmaakt* te maken.

Tot het *Spel* zelfs komende , komt ons met den eersten opslag voor , hoe dat hy een wonder- slag

V O O R - R E E D E N .

slag van *Zinspeeling* heeft weten te bedenken, en op het papier te brengen, met te willen doen begrypen, dat *Wil*, gebannen geweest zynde, door *Eigenbaat*, zo dwaaz zoude zyn geweest, van, op zyn wederinroeping, weder te keeren in een *Slaverny*, die haar, in het begin van dezelve zo nadeelig, by gevolge lastig heeft gevallen. is dat niet een *deftigheid* van *geest* vertoonen, als men de Waereld kan doen begrypen, dat iemand *Slaav* zynde, gebannen werdende ('t welk hem de *Vryheit* geeft, om een Landschap, na zyn *zinlykheit* te verkiezen, daar hy in een *geruste Vryheit* kan leven) zich daar niet in zou houden; en op het weder inroepen, van die hem door de *banning* zyn *Vryheit* veroorzaakt had, hem daar uit begeben om in zyn eerste staat van *elende* te keeren? maar deze *geestige vinding*, zal moogelyk in zyn begrip beter aan de *Tieranny* van *Eigenbaat* geknoopt, en netter aan een schakeling gemaakt hebben als myn *redenvoeringe* van *Wil* in het begin van dit *Spel*; die ik slechts *Slavin* laat blyven, zo als *Eigenbaat* haar in de *Tieranny*, van hem, gemaakt had; en vermeld met die *Onnozelheit*, dat zy, *Ondeugd* noch niet anders als voor *Hooffezwier*, zo als zy hem van te vooren niet anders gekend heeft, is kennende.

In zyn *verbeterd Spel* (*Pag: 8.*) en dan verders het hele *Spel* door, daar de *Zinnen* gelykelyk verbeeld werden te spreken, gebruikt *Vincent* het *Ge hoor*; daar ik in tegendeel het *Gevoel* gebruik. maar hier heeft hy niet alleen my, maar alle de *Wysgeeren* (die onderstellen en *beweeren*, dat geen *gezonde zin*, zyn behooryke werkinge kan doen, zonder aangebottst te worden door de voorwerpen daar zy op werken; waar uit gezegt werd te volgen dat het *Gevoel* in al de *Zinnen* is; of dat het *Gevoel* de eerste van alle moet wezen) van onkunde willen berispen.

V O O R - R E E D E N .

Op (Pag: 17.) krygt *Kwaadaard* een *waarzeggers Eigenfchap* van hem; want die weet aldaar dat de *Zinnen* van *Eigenbaat*, hun verzoek (Pag: 10.) om *Rechtvaerdigheid* en *Oprechtheit* weêr in 't Hof te doen komen geweigerd is, fchoon dat hy, noch niemand van *Eigenbaats* aanhangeren daar tegenwoordig is geweest.

In 't verhaal van *Ondeugd* (Pag: 23.) hoe hy de *Zinnen* verstrikt heeft, toont *Vincent*, wel de geestigfte van zyn vindingen; hy doet *Ondeugd* hier een yzelyke damp uit de mond blazen, daar hy de *Zinnen* door verblind, zonder dat hy toont door welk een *magt* of *kunft* dat *Ondeugd* zulks doet. Maar wie weet of hy, *Ondeugd* niet by zyn gedachten verbeeld, een *haartfteê* in 't lyy, en de *fchoorsteen* daar van in de mond te hebben, daar hy wanneer het hem lust de rook kan uitlaten vliegen?

Wie heeft ooit in een *Ondeugd* mededogen gezien als in die van *Vincent* (Pag: 26.) daar hy, hem doet Zuchten om het wedervaren der *Zinnen*, door hem zelfs bewerkt? van gelyken heeft hy (Pag: 48.) *Eigenbaat* herfchapeu; want die heeft hier mede berouw, dat hy, door de *Listen*, en *Geweldenaryen* die hy gebruiken moet, op den *Troon* en tot het *doelwit* van zyn begeertens geraakt is. ik moet bekennen, dat het niet alleen wonderlyk de *Karakter* der *Zinnebeelden* bewaard is, maar zelfs daar by ook een bewyz van zyn vermogen gegeven, hoe dat hy iemand zou kunnen doen berouw hebben, van dat hy bezat wat hy begeerd te bezitten.

Of den *Lezer* niet wift wie *Ondeugd* zyn Moeder geweest is, zo kan hy het in *Vincent* zyn verbeetering (Pag: 32.) zien, daar hy zegt, dat het *Arremoede* is; en dat zy uit het *Ryk* van *Overvloed*, daar hy gebooren wierd, gevluht zynde, hem komt op zoeken. Ô Jeetje! arreme *Arremoede* wat zyt gy te beklagen, dat *Vincent*, u uit het *Ryk* van *Overvloed*,
daar

V O O R - R E E D E N .

daar gy nooit niet zyn kunt doet vluchten; en dat *Ondengd*, tot een blyk dat hy van een ryke afkomst moet zyn, van u geboren moest worden; wat leid hy u daar al meede ten laste; want gy op zyn best genomen, by zyn Vader de plaatse van *Luiheit* bekladende, niet anders als *Ondengds* Stiefmoeder zoud kunnen genoemd werden.

Die ook niet weet dat het *Lot* een *vyand* van het *Kwaad* is, kan het mede (op *Pag: 39.*) van *Berouw* hooren zeggen; en als het hem lust geloven, in weêrwil van alle die zeggen, dat het *Lot* een *vyand* van 't *Goed* is; dewyl men de *Vroome* en *Goede* meêr ziet *verdrucken* en *lyden* als de *Snoode* en *Boze*.

Die *Ondengd* in een *Argus* herfschapen wil zien, zie (*Pag: 41.*) want hy moet daar al de oogen van *Eigenbaats* Hofgezin hebben; dewyl de *Wil* bang is, dat yder *Rechtvaardigheid* en *Oprechtheit* kennen zou, als *Ondengd* alleen haar maar kwam te zien.

De kortheit van *Eigenbaats* geheugen, omtrent zyn belangen, dat zo wonderlyk begrepen moet werden als het *Vincent* begrypt, blykt (*Pag: 51.*) daar hy tegen *Oprechtheit* en *Rechtvaardigheid* van *Kwaadaard* en *Vleijery* speekt, niet duisterlyk. want het is hem daar al vergeeten, dat zy bewust zyn, dat die twee gevangen waren, schoon hy, haar zelve, als (*Pag: 49.*) te zien is, by de gevangens gestuurd heeft. maar het komt my niet vreemd voor dat hy, *Eigenbaat* hier kort van geheugen steld te zyn, dewyl het hem zelv daar aan scheeld, als (*Pag: 74.*) blykt; want het is hem daar zelve vergeeten wat hy, aan de andre zyde van het blad (*Pag: 73.*) geschreven heeft; doende *Trouwloozheit* aan *Oprechtheit* en *Rechtvaardigheid* verzoeken, een *nitspraak* over een *geschil* te doen dat zy voorsteld met *Arglistigheid* te hebben: en, op (*Pag: 74.*)
doet

V O O R - R E E D E N .

doet hy *Arglistigheid*, *Trouwloozheit* gelyk geven; en *Oprechtheit* en *Rechtwaerdigheit* haar uitspraak tegenspreken.

Wat was (Pag: 56.) *Ondeuqd* alweêr een *waker Karel*, daar hy, met *Staatkunde* een einde van zyn dagen wilde maken, zo *Vincent* daar geen zorg voor gedragen had; waar door hy op het zelvde oogenblik, zonder zich te bedenken, hem *ouverschillich* toond, hoe het met een ander gaat, als hy zyn rol mag speelen; en daar op aanstonds besluit, om *Staatkunde* alleen, en hem niet met haar, te vermoorden.

Ik kan [Pag. 60.] wel zien hoe dat het komt dat *Ondeuqd* daar van een *Verspie-jacht* spreekt, door dien *Vincent* het daar geschreven heeft; maar waarom dat hy het er geschreven heeft heb ik nooyt kunnen begrypen. Want merk ik het aan als een antwoord van hem, op het zeggen van *Schynheyligheit*, zo moet ik wel *dom* zyn dat ik niet de minste toepassing daar op, daar in kan vinden; zal ik het aanmerken als een knoop die in het *Spel* geleid word, zo komt het my noch vreemder voor; dewyl ik nieregens de oploffing daar van in het *Spel* ontmoet: of het moest [Pag: 77 en 78.] geschieden, daar *Ondeuqd*, hoe wel in het hele *Spel* van geen *Oorlog* gerept werd, een verhaal van de veroverring van het *Eiland Vrijekeur* doet. maar het moet my daar wederom aan het gezicht, of *Vincent* aan zyn geheugen schorten, om dat hy hier, noch op geen andre plaatsen, het alderminste van het *Verspie-jacht* spreekt.

Zyn dit *Lezer*, geen uitnemende kundigheden van *Tooneel*, en wel voornamentlyk van *Zinnespelwerken*, voor een Man als *Vincent*, die in die *wetenschappen* grondig begeerd ervaren te zyn; en die dezelve zo veele jaaren heeft helpen behandelen, en ze zelvz dagelyks noch alleenig, of zo als hy by my

en

V O O R - R E E D E N .

en andere gedaan heeft, bewerkt? ik stel het aan uw *bescheiden oordeel*; en twyfel niet, of gy zult, behalven het geen ik hier zo kort ik kon aangemerkt heb, dit *Werkjen* nevens zyn uit gegeven *Ondergang* van *Eigenbaat* leggende, volkomen vinden waar het hem gescheeld heeft. Waar mede ik hoop uw *vernoegen* en *verlangen* voldaan te zyn, van op deze wyze het *onderscheid* der *Werken* gekregen te hebben, daar u mogelyk, voor lange, al iets van ter ooren gekomen zal zyn.

Voorts verzoek ik, u *Lezer*, de ingesloopen *Druk*, en *Spel fouten* gunstiglyk te verbeteren; waar meede ik my aan u verplicht zal houden.

ZINNEBEELEDELYKE

VERTOONERS.

WIL, een jonge juffer, erv Prinses van 't Eiland Vryckcur, door Eigenbaat tot slavyn gemaakt, in een kleed van allerly kleuren, wild haár, een onrust op het hoofd, en ter zyden van 't zelve een vleugel en vlerk.

GODSVRUCHT, een oude vrouw, in een wit doorschynend onder, en blaauw boven kleed, met een zon, waar in een drieboek in welkers midden een oopen oog staat op het hoofd, en een vlammenhart op de borst geborduurd.

VOORZICHTIGHEIT, een staatige vrouw in een wit kleed, over al met oopen oogen bezaid.

RECHTVAERDICHEIT, in schyn van Onderzoekking voorhene Gouvernante van Wil geweest, door Eigenbaat verbannen, in een blaauw kleed, met zonnen geborduurd, en een weegschaal op de borst, leggende in de eene bak daar van een mond, en in de andere een hart.

OPRECHTHEIT, in schyn van Ondekking, voor heene eerste Staatjufvrouw van Wil, insgelyks door Eigenbaat wyt het hof van Verstand gebannen, met een openhart op de borst, en met een zuiver wit kleed gekleed.

BEROUW, een oude maagre vrouw, in een zwart kleed, met een omgekeerd hart tussen een schroef gekneld op de borst.

De ZINNEN, als Gevoel, Gehoor, Gezicht, Smaak, en Reuk, Onderdanen van Wil, op allerlye wyze gekleed.

EIGENBAAT, zich door tieranny gemaakt hebbende tot Koning van 't Eiland Vryckcur, voorheen door Verstand geregeerd, in roode en zwarte kleederen, met een Griffioen op de borst.

ARGLISTIGHEIT, moeder van Eigenbaat, een oude vrouw, met achter en voor een aangezicht, in een bruin kleed met slangen bezaid, en een riem van een wolfs vel om het lyv.

TROUWLOOZHEIT, in schyn van Staatskunde, ondertrouwde van Eigenbaat, een bedaagde juffer, in een wit boven, en zwart onderkleed, en een dier, verbeeldende het voorlyv een lam, en het achterste een Scorpioen, op de borst.

SCHYNHEILIGHEIT, zuster van Bedrog, en basterd zuster van Eigenbaat, in een Geestlyk boven, en dattel onderkleed.

BEDROG, basterd broeder van Eigenbaat, een jongeling, in een helder weerschynt geel kleed, met muizevallen en visboeken geborduurd.

KWAADAARD, Raadsheer van Eigenbaat in een bruin onzuiver kleed, met onzuivere vlammen om laag bewerkt, en een omgekeerd hart aan een strop hangende om zyn hals,

VLEIJERY, slaavin van Eigenbaat, dartzel gekleed, met een kuiffeltje, paauwe veëren en blaauwe bloemen op het hoofd, in een kleed met allerly, doch meest blaauwe bloemen bestikt.

ONDEUGD, slaav van Eigenbaat; een leelyk gebocheld dwergjen.

Het Tooneel verbeeld het hof van *Verstand* waar in *Eigenbaat* zyn troon gevestigd heeft;

D E
D O O D
Van
EIGENBAAT:
Of de
H E R S T E L D E
W I L.
Z I N N E S P E L.

E E R S T E B E D R Y V.

E E R S T E T O O N E E L.

W I L.

W At wreedheit Eigenbaat! hoe kund gy my zo
hoonen?
Is dit myn liefde en trouw, met wederliev-
de loonen?

Is 't dit dat gy my eêr zo duur bezwoerd? maar ach!
Wat eeden houd gy doch? uw loon dat is beklag
En na berouw, voor die, u keurd voor zyn behoeder.
Gy hebt uw valsche trouw, gevestigd op myn Broeder
Zyn dierbaar harte-bloed; ô bloed te wreed gestort
Op 't onverzienste! toen ik door uw min gepord
U hoopten in myn arme als echtgenood t'ontfangen,
Liet gy, me als een slavyn, in deze boeijens prangen;

A

Maar

DE DOOD

Maar tot myn grootste plaag, volgd my, dat haat'lyk dier
 Dien allerfnootste dwerg, dien valsche Hooffe-zwier
 En zoekt my door uw last... ach Goôn! ik zie hem
 komen!
 Zo hy my heeft verstaan!

T W E E D E T O O N E E L.

WIL, ONDEUGD.

ONDEUGD.

'k H A D naauw uw stem vernomen,
 Of 'k heb me volgens plicht, me- Juffer, hier vervoegd.
 Maar hoe dus droevig! wat, wat maakt u onvernoegd?
 Is 't hulsel uit de zwier? of schort het aan de kleëren?
 Wat is 't? wat let u toch?

WIL.

Zien ik my noch onteeren
 Van zulk een wangedrocht!

ONDEUGD.

Nu zoeterd, zyt niet kwaad,
 Op my, uw Hooffe-zwier.

WIL.

ô Voorwerp van myn haat!

ONDEUGD.

Dus schielyk tegen my, een wrok een haat te vatten!
 Wel Wil! wat 's dit? gy pleegd nog onlangs uit te
 spatten

In alle dartelheit, en kleëren, die 'k u brogt
 Met groot vermaak: en die ik, zelve had gekocht
 By Ydelheit, daar 't stof vrou Hoogmoed had ge-
 weven.

En zyn dat diensten om by u veracht te leven?
 Is dat die dankbaarheid die gy, my heb beloofd?

WIL.

Spot gy noch snode Schelm! door u, ben ik beroofd,
 Van Deugd en van Verstand. helaas!

VAN EIGENBAAT. 3

ONDEUGD.

Wyt dat uw driften
Veel eerder, als aan my. maar 'k bid u Wil, ai schiften
Wy 't nodeloos gefchil; 't is lang genoeg gemopt;
Daar Wil haar wil volgd, werd de Redens mond
gestopt.

't Is vruchteloos gepoogd om dus elkaâr te winnen;
Maar kon de Wil, my recht, zy zou my wel beminnen,
Zo wel als ik, haar min met onverdraagb're pyn.

WIL.

Zyt gy geen Hoofse-zwier?

ONDEUGD.

Die ben ik maar in fchyn;
Men heeft my korteling maar Hoofse-zwier geheeten.

WIL.

Zyt gy die niet! wie dan? doe me uwe naam dan weeten.

ONDEUGD.

Hoord eens na deze raad: ik twyffel niet, gy zult,
My daar uit kennen. volg myn willen met geduld;
Dit is den weg, waar door ge, uw staat weêr zult ver-
heffen:

En al myne ondeugd, voor klinkklare deugd beseffen.

WIL.

Genoeg: ik ken u; gy zyt Ondeugd waard gehaat!

ONDEUGD.

Hoe! haat gy Ondeugd, en bemind gy Eigenbaat?
Wel zoete Wil, dats schoon! hoe kryg je 't in uw
zinnen?

Koft ge Eigenbaat wel ooit, zeg, zonder Ondeugd
minnen?

En, zyt gy noch zo slecht dat gy niet kund bevroên,
Dat Eigenbaat, geen ding kan zonder Ondeugd doen?
Moet Ondeugd niet, voor af, de toefsel vaardig maken,
Daar Eigenbaat door, komt aan 't oogmerk van zyn
zaken,

En 't doel daar hy opmikt? hoe zyt gy noch zo blind?
Gy hebt, door myn bedryv, zelv Eigenbaat bemind:

A 2

En,

En, die heeft u, door my, flegts in die waan gehouwen,
Om u, als zyn flavin, aan my, zyn slaav te trouwen,
Na dat hy zou, door my, gevestigd zyn ten Troon,
Van uwen broeder, Heer Verstand.

WIL:

Behoë my Goôn!

Zou dit het oogmerk van myn Eigbaat dan wezen?
Kan ik 't gelooven? neen. maar ach! ik ben vol vrezen
Dat Wil zal dwalen, nu dat Ondeugd, haar zo noopt.

ONDEUGD.

Nu Wil, maak een besluit; 't is doch vergeefs gehoopt
Op Eigenbaat; ik weet, hy zal u eeuwig haten,
Indien ge u, niet aan my verhuw'lykt.

WIL:

Ach!

ONDEUGD.

Wat baten

Die zuchten; 't is vergeefs; 'k verliez zo wel als gy
Myne eerste minnares, myn zoete Vleijery:
En 'k ben niet eens bedroevd, dat ik, haar nu moet
missen,

Als 'k u, voor haar verruil. en, gaat het na myn giffen,
Zo zyt verzekerd, dat ge in heerlijkheit en staat,
Om my, zult zyn hersteld, door Koning Eigenbaat,
Die hier zo daad'lyk, zal ten hooge Ryks-troon treden.
Besluit dan waarde Wil; en schik u na de Reden
Van-staat, wel eër Vrindin van u, myn Wil, geweest.

WIL.

(bevreesd;

Ik kan niet Ondeugd; want uw naam maakt my
En doet my, uwe min, my te verdrietig, wraken.

ONDEUGD.

Ho, ho! is 't anders niet dat u 't besluit doet staken?
Myn aldertieffte Wil, leer eens uw misverstand.
Ik ben wel Ondeugd; maar men noemt my, hier te
Land,

't Belangen-van-het hof: aldus doe ik my kennen.

En schoon ik Ondeugd ben, zo zuld ge, aan my wel
wennen:

En

VAN EIGENBAAT. 5

En lyden, als gy staåg uwe Eigenbaat zult zien
Vergrooten, dat ik, u met vreugde mag gebiën.
Ja, Ondeugd schept vermaak, om u, zyn Wil te volgen.
Nu Wil, wat zeg je er toe? hoe ben je zo verbolgen?
Hoe draalje? al lang genoeg. sta toe! sta toe de koop.

WIL.

Dat staat niet in myn magt. stel op de Vorst uw hoop.
'k Ben Eigenbaats slavin: ik mag my niet verbinden,
Als met zyn wil. zo als hy 't heden goed zal vinden,
Dat moet ik, met geduld, verdragen rechtevoord.

ONDEUGD.

Zie zo! dat brust noch heen; nu spreek je een deeglyk
woord.

„Nu's Ondeugd wel te vreën, nu hy, de Wil zo veer
heeft,

„Dat zy, haar onder 't juk van Eigenbaat, ter neêr geeft.

Dat ik, op 't goed gevolg u, myne Wil, eens kus.

WIL.

Sta af; 't is nog geen tyd. de Vorst die komt daar. flus,
Als Eigenbaat het wil, zult gy my mogen kussen.

„Maar nooit met myne wil. en houd u ondertussen
Gerust. daar is de Vorst.

ONDEUGD.

Ga dan aan deze kant:

Belangen-van-het-hof past 's Vorsten hoger hant.

DARDE TOONEL.

EIGENBAAT, DE ZINNEN,

WIL, ONDEUGD.

EIGENBAAT, *op den troon.*

Koom nader Zinnen, myn gehoorzame Onder-
danen;

En helpt uwe Eigenbaat, tot zyne plicht vermanen:

Op dat hy, als uw Hoofd, de Zinnen wel Regeer.

'T GEHOOR.

Ik koom, ô groote Vorst, en buig me ootmoedig neêr,
Op 't horen van uw naam, als slaav voor uwe voeten.

'T GEZICHT.

Vergeev myn misflag, dat ik u niet eêr begroeten,
Aanmynnige Eigenbaat, wyl ik u nimmer zag,
Als heden, brave Prins.

'T GEVOEL.

Dat ik, op deze dag,
Uw Koninglyke hand, mag aan myn Lippen drukken;
Vergun dit uw Gevoel.

DE REUK.

Koomt, wilt myn Offer plukken,
Roemruchtige Eigenbaat, die nu, uw Reuk u schenkt.

DE SMAAK.

Al koom ik 't laatste, ô Vorst, myne Eigenbaat, ge-
gedenkt

Daarom niet, dat my min de zoete vrucht zal smaken,
Die gy, de Zinnen zult door uw Regering maken:
Neen, opper Majesteit; 'k begeer zo wel myn deel,
Als de and're Zinnen, in uw Roem.

EIGENBAAT.

Ik ben geheel

Voldaan myn Zinnen ryz; ik wil geen meêr betuiging
Van onderdanigheid, nu 'k, zie uw nederbuiging
Voor myn verheven troon. 'k geev weder in uw hand
't Gezag, 't geene elk voorheen gehat heeft, toen
Verstand

Dit Ryk Regeerden; en, ik schenk, u daar nog boven,
Al 't geen dat Eigenbaat, de Zinnen kan beloven.

'T GEVOEL.

Heb dank, Vorst Eigenbaat, voor al de gunsten, die
Gy, aan uw Zinnen toont. wy zullen weder, wie
Dat uw geboden wraakt, behooryk loon verschaffen:
Dat 's elk na zyn verdienste op 't al'er felste straffen.

EIGENBAAT.

Myn Ziinen, vaar dus voort.

'T GE-

'T GEVOEL.

De Goden die behoën

De Vorst. wat die gebied, zal yder Zin straks doen.

EIGENBAAT.

Dus bloed een Vorst in 't Ryk. maar weet, getrouwe
Zinnen;

'k Ondek u nu myn hart, ik won, door 't lange minnen
Staatkunde, een Godlyk beeld, van yder hoog geacht!
Tot myne min; die steeds zal blyven in haar kracht;
Door haar, die Ed'le vrouw, ben ik dus hoog getreden,
Op Vorst Verstand zyn troon, des is 't, met recht, en
reden,

Dat ik nu, naar myn magt, haar min en diensten loon.
Dies eischen wy, dat zy, beneven ons, de kroon
Van 't Eiland Vryjekeur, op 't Edel hoofd mag zetten.
't Is tot u aller rust; tot haav'ning uwer wetten
Gants dienstig; voor 't gemeen noodzaak'lyk; en
uw Vorst

Tot vreugd. hy twyfeld niet; nu dat hy zyne borst,
U, gul ontsloten heeft, of gy, zult hem vergunnen
't Geen hy, op u, verzoekt.

'T GEVOEL.

Groote Eigenbaat, hoe kunnen

Wy, zonder vreez voor straf, u weig'ren deze beê?
Elk z' Zin die stemt met ons, dat in vrou Deugd
haar steê

Zy Staatkunde, in 't bestuur van onze vryje Ryken,
Naast Eigenbaat gesteld. nooyt moet den eene wyken
Van d'and're; dan alleen, door d'alderhoogste nood,
Die al het sterff'lyk scheid, en leverd aan de dood.
't Geluk volvoer dien wens.

EIGENBAAT.

Wie twyfeld, aan dien zegen?

Ja 'k acht, dat ik die reeds ten vollen heb verkregen,
Nu 'k, uw genegenheit eendragtichlyk bespeur.
Uw goede wil, ontsluit, voor uwen Heer, een deur,
Om aan u Zinnen, zyn genade en gunst te tonen.

Belangen-van-het-hof. ga; 'k zou Staatkunde honen,
 Indien dat ik, haar nu min achte als wel voorheen,
 Eer ik dit Ryk bezat. laat haar die schone kleen,
 Zo prachtig, al een Bruid, van Eigenbaat, zal voegen;
 Wyl 'k, om die Ed'le Vrouw volkomen te vernoegen,
 Haar, in een Majesteit, wil stellen, nevens my,
 Op myn verheven troon. en Heer Bedrog, gely
 Haar herr'waard, 'k hou hem voor de beste myner
 Vrinden;

Dat Vlijery zich, met Heer Kwaadaard laten vinden,
 Met vrouw Schynheiligheit, in haar gevolg; en keer
 Toch haaft met haar. myn oog, vol liefde, haakt
 gants zeer

Te zien, dat overschoon! dat schoon vol grote gaven!
 Die zuil des Waerelds magt, vermag my ziel laven
 Met weelde en wellust: al wat ademd, buigt voort licht,
 't Geen vrouw Natuur, door kunst, haar heeft in 't
 hoofd gesticht.

o God'lyke ogen! neen, het zyn vergode zonnen!
 Die Eigenbaat alleen, ten voorwerp dienen kunnen,
 Om, door haar held're glans, in 't diepst' geheim te zien,
 Van zyn vyanden. wech, wech dan myn vreez; wild
 vlien,

Wyk verre van my af, gy twyff'lende gedachten:
 'k Heb niet als heil op heil uit dezen Echt te wachten!
 Vlieg: haald haar myn Belang.

ONDEUGD.

o Vorst! uw' wil geschied;
 Uw slaaf volvoerd met lust', 't geen Eigenbaat gebied.

VIERDE TOONEEL.

EIGENBAAT, DE ZINNEN, WIL.

'T GEVOEL.

't IS Vorst'lyk van een Vorst, een groote, gunst te
 toonen

Aan 't Volk, op zulk een dag, waar op hy zich laat
 kroonen, Of

VAN EIGENBAAT 9

Of zich verbind in d'Echt, door 's Huw'lyks Heil-
l'ge wet:

En, wyl dat uw, 't Geluk in bei die staten zet,
ô Vorst, zo bidden we, om ons eene beê te gunnen,
Waar meê, ge ons, in uw dienst noch meêr zult wik-
k'len kunnen.

't Is voor 't Gemeenebest, dat wy verzoeken, Heer.

EIGENBAAT.

Wat eifcht ge?

'T GEVOEL.

Alleenig, dat Rechtvaardigheid weêr keer

Met Vrouw Oprechtheit, die uit 't hof zyn wech
gestoten.

EIGENBAAT.

Zou ik die ballingen, weêr roepen, die besloten
Ten val van myne staat, en myn belang daar by!
Was 't voorstel billyk; 't wierd u toegestaan van my.

'T GEVOEL.

't Verzoek is redelyk; en tot de Vorst zyn voordeel.

EIGENBAAT.

Gy oordeeld als het graauw: dat oordeeld zonder
oordeel.

'T GEVOEL.

Nooit bleek hunne ontrouw; al haar daden zyn opregt.

EIGENBAAT.

Maar daar zy heerschen, daar ben ik maar slaaf en knegt.

'T GEVOEL.

Nu zyt ge haar meester. geev haar na uw wil slechts
ampten.

EIGENBAAT.

Gy zaaid twe-drachtig zaad, daar ik staâg tegen
kampten.

Gy tergd myn streng geduld met die onnutte reên,
Vreez wuste Zinnen, vreez myn toorn en straffigheên.
Vertrek uit myn gezicht, verdwaalde met uw raden.

A 5

'T GE-

'T GEVOEL.

Vergeev onze onschuld; Vorst, wy smeeken om genaden.
EIGENBAAT.

Vertrek.

VYVDE TOONEEL.

EIGENBAAT, WIL.

EIGENBAAT.

ONnooz'le ga, die nergens niet van weet
Als gy gescheiden zyt. 'k zweer u, 'k zal u dat leet,
My aangedaan door u, u haast op 't felst belonen.
Wie dorst myn mogendheit, ooit met zulk smeeken
honen,
En vrezen voor geen straf. kan ik dit dulden? neen.
Als 't yzer gloeid en weld dan diend men 't af te smeên:
Het ambeeld van myn wraak, staat vaardig! 'k zal
my wreken,
En door myn magt, de magt van haar vermogen
breken...
Daar komt Staat-kunde al aan, met haar gevolg.
Dat schoon!

ZEZDE TOONEEL.

EIGENBAAT, ARGLISTIGHEIT *in schyn van*
Staatkunde. BEDROG, SCHYNHEILIGHEIT,
KWAADAARD, VLEIJERY,
ONDEUGD, WIL.

EIGENBAAT.

MEvrouw, wild nevens my, bekleeden deze troon;
Ik ben nu magtig, u naar waarde te verheffen.

ARGLISTIGHEIT

Myn Heer, 'tis nog geen tyd. wilt uw besluit befeffen;
Gy kend my niet, myn Vorst. ik bid u neem geduld:
Hoopt nimmer op myne Echt; als gy my kennen zult.

EIGEN-

VAN EIGENBAAT. 11

EIGENBAAT.

Wat 's dit! ken ik, u niet, myn lief, myn hoop, myn leven?

Zyt gy Staatkunde niet, die my een kroon kost geven?

Ik dank, het u alleen, dat ik dit Ryk bezit!

En wraakt gy myne Trouw! wel hoe, Mevrouw, wat 's dit!

ARGLISTIGHEIT.

Ja, tegens myne wil; 'k zou my gelukkig achten

Als ik, als Gemalin, mogt by u, Vorst, vernachten.

Maar, 't is Natuur, die my ontsteeld dat groot geluk!

Gy zyt myn zoon, myn Heer, ach! matig uwedruk.

EIGENBAAT.

Is 't waar! is 't waar! Mevrouw?

ARGLISTIGHEIT.

Ja Heer. ik mag wel roemen,

Dat ik, van zulk een zoon, my durv een moeder noemen.

ô Lang gewenste dag, die my de tong ontbind,

Dat ik, in 't openbaar, erkennen mag myn kind!

EIGENBAAT.

Is 't moog'lyk! kost gy u, voor my, zo lang bedekken?

ARGLISTIGHEIT.

't Geschiede om u, myn zoon, uyt groot gevaar te trekken,

Dat u, gedreigd wierd van 't Verstand, Gemeenebest,

En Wil, en Deugd, die elk, u haten als een pest.

Toen d'onverwachte dood, Vorst Heerszucht, had doen sneven,

Myn waarde bedgenoot, in d'aanvang van uw leven,

Wat was ik toen in angst, om u, door haar bedryf?

Zy dongen, elk vol woede, u myne zoon, naar 't lyv.

Die by uw vaders tyd, niet hadden durven kikken,

Die stonden toen gereed, om u naar 't hart te mikken.

Elk wetten 't slaal, op u, ô brave Heerszucht z' spruit!

't Gemeenebest, riep u voor 's Lands bederver uit;

En dreev, als m' u eens liet tot rype jaren groeijen,

Dat

Dat gy een mes zoud zyn, om 't Recht gants dood te
snoeijen:

En, dat gy zoud vertreên, al wat m' Oprechtheit hiet.
Maar myne arglistigheid, redde u, uit dit derdriet.
Het eenig middel, om uw leven te behouwen,
Was uwe opvoeding, aan Geveinstheit te vertrouwen.
Zy hielp my, trouwelyk u redden uit de noot,
Door een verdichtfel en verziensel uwer dood.
Ontroostelyk scheenen wy, uw sterven te beklagen;
Een yd'le doodbus wierd, voor u, in 't grav gedragen.
Door welke list ik, u geruft, het lyv behiel.
De wisselval'ge tyd, keerde eindelyk het wiel
Van onze elenden om, toen ik u weêr kon voeren,
Voor Reên-van-staat, in 't hof: de vast verbonden
snoeren

Uw's Vyanden verbond, ik hier door stukken snee.
De naam Staatkunde, lootste u verder op de ree
Daar gy nu veilig rust. dit zyn, myn zoon, de reden,
Dat gy, my altyd voor die vrouw hebt aanbeden.
Maar schoon gy, nu in my, van haar 't verliez geloofd,
Noch zuld gy, nimmer van Staatkunde zyn beroofd;
'k Heb u in 't heimelyk, voor lang aan haar verbonden.
Scheen ik u schoon, licht werd zy schoonder noch be-
vonden,

Aan u, myn Heer, als ik. stel dan uw hart geruft:
Die schoone is reets in 't hof, uw harten-wens, uw
lust:

Ontfang haar, van myn hand.

E I G E N B A A T.

Hoe vleid gy myn verwachting!

Mevrouw, vergeev het my, heb ik te weinige achtung
U als een zoon betoond; 't was door onkundigheid:
Gy hebt, door deze list, uwe Eigenbaat misleid,
Om onverwacht, op 't hoogst, te doen zyn glori stei-
g'ren.

Wie durvd my, d'ernaam nu, van Oppervorst noch-
weig'ren;

Nu 'k door Arglistigheid, het ongestaag Geluk
 Buig, naar myn wil en wens? ó heelfter van myn druk,
 Hoe zult gy, staag door my, uwe achting zien ver-
 meeren,

Als door Staatkunde, elk een uwe Eigenbaat zal'eeren!
 Gy moogt, door my, gerust staat maken op uw staat;
 Want niemand haete u ooit, die Eigenbaat niet haat.
 Maar om myn staat, Mevrouw, te stellen meêr geruster.

Hy wyft op Bedrog en Schynheiligheyt.

Ondek my 't waar geflacht van deze Broêr en Zuster,
 Op dat ik wete, of zy me ook in het bloed beftaan;
 En hen, voor huane trouw en dienste, aan my gedaan;
 Te deffiger beloon. want ik wil nu betoonen,
 Dat Eigenbaat, om winst, haar byde altyd zal loonen.

ARGLISTIGHEIT.

Door zulke voorzorg, werd uw roem alom verbreid.
 't Is warelyk Bedrog en ook Schynheiligheit,
 Zo nodig voor uw staat: doch zydelingse loten
 En uit de lenden, van uw vader voort gefprooten;
 Die was haar Stam-boom; en dit is haar waar geflacht.

EIGENBAAT. *Hy omhelst Bedrog en Schynheiligheit.*

ó Zoet Bedrog, die 'k als myn Broeder eere en acht;
 En gy, Schynheiligheit, die met bedriegeryen,
 Het dom onnozel Volk, tot Eigenbaat kunt lyen,
 Gun dat ik, u omhelze, en als myn Zuster eer.

SCHYNHEILIGHEIT.

Met my te roemen, hoont ge uw eigen lof, myn Heer.

EIGENBAAT.

Neen, neen verachte ik u, dat was my zelve honen.
 Maar om naar uw waardy myn gunst aan u tetonen,
 Ontfang Heer Kwaadaard dan, als Bruigom, van
 myn hand:

Gy zyt elkander waard, om uw gelyk verftand.
 Gy Heer Bedrog, zult tot uw Bruid van my ontfangen,
 Myn Vleijery, die door haar lieffelyke zangen,
 Myn doen ten Hemel heft: en gy zult neven dien,

Dit

Dit Eiland Vrykeur, als onder Vorst gebiën.

BEDROG.

o Eigenbaat, voor wie we ootmoedig nederbukken,
Wat doet ge, aan ons, niet al gewenste vruchten
plukken!

Dankbaarlyk buigen wy hier aan uw voeten neêr;
En wenschen, dat uw Ryk van tyd tot tyd vermeer.

EIGENBAAT.

Ryz op: gy hebt u, in uw dienften, wel gekweten.
Ik zal 't herdenken en ...

ONDEUGD.

En kunt ge zo vergeten

Uwe eigen Ondeugd, die wel 't meeste heeft gedaan
Tot uw verheffing? ziet: die laat ge droevig staan;
Al even eens, of gy hem nimmermeer gezien had,
Die staåg om uw belange, een bloed by 't linker bien
vat.

Is dit nu 't geen ge my beloofd hebt? 't mogt de droez!
o Eigenbaat! hoe maakt gy Ondeugd z' kop zo kroes,
Dat hy, voor 't hele hof, moet uw gedrag bedillen,
Dat ge aan die 't minst verdiende, een eind'loos goed
kunt spillen;

En my, die van het rad uw 's heil, ben d'as en spil.
Die geeft ge een niet met al.

EIGENBAAT.

Eisch eens. wat wilt gy?

ONDEUGD.

'k Wil

Niet anders, als dat gy, alleen uw woord zult hou-
wen,

En doen my, Juffer Wil, op uw beloften trouwen.
Dit hebt gy, by de hand, voor lang my toegezeid,
Dat Wil myn vrouw zouzyn, in alle ondeugendheid.

EIGENBAAT.

Is 't met haar wil: wel aan zo is ze aan u gegeven.

ONDEUGD.

Neem, dat ze onwillig was: durft ze ooit wel weder-
streven

Dat

VAN EIGENBAAT. 15

Dat gy gebied? δ neen. 't scheidt haar niet hoe 't er gaat,

Of ze Ondeugd volgd, of Deugd, als 't is voor Eigenbaat,

Myn zoete Wil? mag ik, nu wel een kusjen snoepen?
Nu staat de Vorst het toe: dat kunt ge niet weêrroepen.

W I L.

Nu werd de Wil, helaas! de onzaligste die leeft
Nu Eigenbaat haar heel aan Ondeugd overgeeft.

Ach, waarde broeder! die in 't zalig veld nu wandeld;
Zie eens, hoe Eigenbaat, hier met uw zuster handeld?

Myn wil brogt u, en my, ellendig in 't verdriet,
Toen ik u, δ Verstand! om Eigenbaat verliet.

En nu die wreedaard, my beroofd heeft van myn
staten,

Huwt hy, my aan een man, die 'k tot myn dood zal
haten.

E I G E N B A A T.

Zacht Wil. niet hoger. ik gebied het u: zwyg stil.

W I L.

Is dit de trouw, die ge eer toe zwoerd, aan my, uw Wil?

E I G E N B A A T.

Wat eede! ik ken geen eed; die heb ik nooit gehouden.

W I L.

Dan zyt gy, 't snootst gedrocht, dat m'immer kan
beschouwen.

E I G E N B A A T.

En gy het wuftste dat men in de Waereld vind:

Die alle driften volgd; en wat gy wild begint.

W I L.

δ boozwicht! δ tieran daar yder voor moet gra-
wen...

E I G E N B A A T.

Al lang genoeg: laat af uw laster uit te spuwen.

Gy zyt niet die gy waart. ik ben uw meester: zwicht:

Gehoorzaam; 'k geey u aan myn Ondeugd: ken uw
plicht;

Hy

Hy zal uw Man zyn: leer hem, als zyn Vrouw te volgen.

ONDEUGD.

Dank heb, Vorst Eigenbaat. al is de Wil verbolgen
Dat duurd maar voor een pooz; ze is als een lichte wind
Die ongestadig waaid: vaak dreigd; en vaak verflind
Met felle stormen; of met zoete zomer vlagen
De sterveling verheugd. ô Wil, 't zal anders dagen,
Wanneer ik, u alleen een nachtjen heb gehad...
Dat ik u, op die hoop, eens in myne armen vat;
Ik weet, gy zult, met my heel wel te vreden wezen;
Als ge Ondeugd z' hartenboek, eens recht hebt door-
gelezen.

EIGENBAAT.

Ontsluit haar boeijens, tot vermind'ring van haar rouw:
Ze is vast genoeg geboeid, nu ze Ondeugt heeft tot
Vrouw.

Wat kan nu, meêr 't Geluk van Eigenbaat verhind'ren?

ONDEUGD.

Noch iets van groot belang.

EIGENBAAT.

En wat?

ONDEUGD.

Vyv zotte kind'ren.

EIGENBAAT.

Wie zyn 't?

ONDEUGD.

De Zinnen, Vorst. en vreezd ge daar niet voor?
Zy volgen Deugd noch, op haar aangewezen spoor.

EIGENBAAT.

'k Geloov het. want dat graauw, dat heeft my durven
smeken,

Dat ik de ballingen weêr in zou roepen.

KWAADAARD.

Steken

Zy reets naar uwe Kroon! die pas die diend ver-
zet.

EIGENBAAT.

Door welk een middel werd die stoutheit haar belet?
Ik eische wraak daar van. maar wie zal haar bedwingen.

ONDEUGD.

Wel ben ik Ondeugd niet? 'k zou uit myn vel haast
springen,

Van pure kwaadheit, dat men my zo weinig acht,
Daar ik, by na 't heele Al, kan dwingen door myn
magt!

Wie thans voor wyz wil gaan, moet tot my overhellen.
Staatkunde, leerd van my, de Waereld wetten stellen.
Veel schieten in een hof, door my, na 't hoogste wit.
Wat Rykaard woekerd, als hy niets van my bezit?
'k Doe duizend wond'ren meêr, te lang om hier te
noemen!

Ze zyn de Vorst bewust. ook zoek ik niet te roemen
Op myne daden. weet: al ben ik maar een slaav
Van Eigenbaat; dats niets; elk koesterd my doch braav.
Want, word ik in den dienst, van imant, aangenomen;
Straks laat die, me in 't vertrek van zyne harffens ko-
men:

Daar werd ik, op een troon van eer, geveid, gekust,
Zo lang, zyne Eigenbaat, door my, geniet zyn lust.
Maar, door myn dienften, die zy dan in my betrachten,
Houd elk, my voor zyn slaav. daar ik, hen voor kan
achten,

Die zyn hartstogten, heel na Ondeugd overwend.
Laat my maar slechts begaan, Myn Heer, gy zult in
't end,

Heel kort gewroken zyn; van die verdoolde Zinnen.

EIGENBAAT.

Ondek ons, op wat wyz dat gy zulks zult beginnen.

ONDEUGD.

Op deze wyze, ô Vorst, heb ik het overleid:
Eerst zal haar Vleijery, door Vrouw Arglistigheit,

In 't groot vertrek van u, Mynheer, Bedrog doen
komen;

En als Schynheiligheyt, door my, dan heeft vernomen
Dat ze in 't vertrek zyn, dan moet zy met snelle vaard,
Haar derwaard spoeden, met haar Bruidegom Kwaad-
aard;

Daar zynde, moet zy straks, haar godsvruchts rol gaan
spelen,

En, door vrouw Vleijery, haar gaven uit gaan delen,
Uit's Vorsten naam; die, door 't Bedrog zyn kunft
gemaakt,

Zo krachtig zyn, dat wie haar maar eens even raakt,
Zich zelven gants vergeet. dan kunt ge uw lust verkoe-
len,

Als ik, en Kwaadaard, haar gevoellooz doen gevoelen,
Hoe dat men, zwoegt, en zweet, in 't Eigenbatig juk,
Om schyn van winst; de troost in zulk een en zwaren
druk.

Dit is het, dat ik heb tot zulk een werk verzonnen.
Behaagd elk myn begrip.

BEDROG.

Voortreffelyk. wy kunnen,
U niet, als met veel roem bedanken voor die raad.

KWAADAARD.

'k beloov daar in, myn hulp, ten dienst van Eigenbaat.

EIGENBAAT.

Gy, Heeren, wilt uw beste, in my te dienen, toonen;
En haar, om haar gezucht, noch smeken niet ver-
schonen.

Wat Ondeugd, u gebied, volg dat in alles op:

Zo heft gy, Eigenbaat, in d'aller hoogste top.

Tegen Arglistigheit.

Mevrouw, wilt midd'lerwyl, my zo yeel gunst ver-
leenen,

Dat ik, Staatkunde zien en spreken mag: wy meenen,

Dat gy, ons al te lang onthoud, haar schoon gezicht.

ARGLISTIGHEIT.

Ik ben bereid, Myn Heer.

E I -

VAN EIGENBAAT. 19

EIGENBAAT. *tegen 't Hofgezin.*

Betracht terwyle uw plicht.

KWAADAARD.

In uw belangen, zult ge ons altyd vaardig vinden.

ONDEUGD.

Kom Wil, kom volg met my; kom hier gy halve ontzinden,

Reik my een hand; kom aan. hoe staat gy zo en ziet?
Strak zal ik ... maar om 't hof, zo kan en durf ik niet.

WIL.

Schaamt ge u niet, zulk een taal, voor 't eerlyk oorte spreken?

ONDEUGD.

Wel neen; moet Ondeugd niet zo wel in tspraak uitsteken,

Als in zyn daden zeg 't? kom volg maar slechte floov;
Ondeugd, die leid u, nu voor 's Konings-magt ten hoof.

Einde van 't eerste Bedryv.

DE DOOD
TWEDE BEDRYV.
EERSTE TOONEEL.

EIGENBAAT. TROUWLOOZHEIT, *in schyn van Staatkunde.* ARGLISTIGHEIT.

EIGENBAAT.

Mevrouw, dank zy 't geluk, en moeder, die my geeft,
Een vrouw, waar in het beeld van Eigenbaat zelv leevd:
Stond noch de keur aan my, uit duizende een te keuren,
U zou, als gemalin, van my, de keur gebeuren.

TROUWLOOZHEIT.

Gy acht my al te hoog, ô Prins, daar ik voor leev;
En in wiens dienst, ik my, voor altyd overgeev.

ARGLISTIGHEIT.

Myn kind'ren, die, door my, nu samen zyt verbonden,
Nooit moet door arregwaan, uw huwlyk zyn geschonden.

Doel op een zelvde wit; zo zult ge u altoos zien,
Als Voogden van 't Geluk, het Noodlot zelv gebien.
Want waar Staatkunde, haar by Eigenbaat laat vinden,
Gelukt hem alles, wat hy hem durvt onderwinden.

EIGENBAAT.

Wy danken u, Mevrouw; en uw zorgvuldigheên,
Zult ge, als een Heiligdom, van ons zien aangebeên.

Tegen Trouwloozheit

Maar gy, Mevrouw; hoe kon 't myn moeder, op u
winnen,

Om my, die gy nooit zaagt, zo vierig te beminnen,
Dat gy zelv, herwaard komt, met lyvs gevaar? wat
pord'

U tot die lievede? ai zeg 't.

TROUWLOOZHEIT.

Myn Heer, ik zal. om kort

Te

Tegaen, zo weet dan, dat Arglistigheid voor dezen,
Met my, plecht in een sterk en naauw verbond te we-
zen;

Niets wierd verricht, dat tot uw voordeel heeft ge-
frekt,

Of 't wierd, door Staatsbeleid, van my, aan haar
ontdekt.

Zy, vol arglistigheid, wist dus in alle deelen,
Myn rol, naar 't leven, heel staatkundiglyk te speelen;

En, onder vord'ring van uw Staat, zo merkt zy, dat
Een vuur van liefde, u, tot Staatkunde, in 't harte zat.

Zy, wetende hoe groot, gy die kwaamt af te meten,
Zond my, uw beeltenis; en liet me'er nevens weten,

Dat, wyl ik doch, altyd, was tot uw heil gezind,
Of 't dan niet beter was, ten beste van haar kind,

Dat ik, zelv deel genoot zou zyn, in uw belangen;

En u, tot myn Gemaal van hare hand t'ontfangen?

't Verzoek en beeltenis, stak voort dit hart in brand;

En 'k gav u, met myn ziel, voort over hart en hand.

Maar, vrezende, dat gy, zoud gruwen voor myn
boozheit

Wanneer gy my, Mynheer, zoud kennen voor Trouw-
loozheit,

Zo schreef ik haar, of my zulks niet zou kunnen
schaan?

Ze antwoorde my, van neen; maar, hoe dit, me
eerder, aan

Uw gunsten helpen zou, om in uw hart te dringen.

Toen stemde ik, in u Echt; en lette op alle dingen

Die, tot uw welzyn, en aan Vorst Verstand tot leet
Gedeyde; ik gav, Mevrouw, altyd daar van de weet.

Want nimmer kon ik, Prins, tot u, myn oogwit
komen,

Ten zy Verstand, om u, wierd Troon en Ryk ont-
nomen.

'k Verftond dit naauwlyks; of, my dreef een heete lust,
Gevoerd op vleug'len van myn min, aan deze kust,

Om u myn Liev, Mynheer, te zien met eigen oogen.
Nu heb ik 't u gezegd, Mynheer.

EIGENBAAT.

'k Ben opgetoogen
Van blydschap! Goôn! zyt gy Trouwloozheit? gy
Mevrouw!

'k Zweer u, in eeuwigheit een onverbreekb're trouw:
Niet zal ons scheiden; steun en stutfel myner Staaten,
Waar op dat Eigenbaat, zich kan geruust verlaten.
Dat ik uw' handen kus, Mevrouw. maar hebt gy al
Verstaan, van Moeder, op wat wyz men hand'len zal,
Om op der Zinnen nek, myn lastig juk te leggen?

ARGLISTIGHEIT.

Mynheer, dat werk is al verricht; dies achte ik 't zeg-
gen,

Daar van, voor vruchteloos: en Ondeugd, die zal
hier

Aanflonts verschynen, om aan ons 't beloop, en zwier
Van die verrichting, gants omstandig t'openbaren.

EIGENBAAT, *tegen Trouwloozheit.*

Geen loozer slaav als hy; dat kan ik u verklaaren,
Zaagt ge ooit! Mevrouw, ik bid, dat gy genoeg
neemt,

In hem te wachten; want hy, zal ons, licht een
vreemd

Geval verhalen, dat u zeker zal vernoegen....

Zie daar verschynt hy selv.

TWEEDE TOONEEL.

EIGENBAAT, TROUWLOOZHEIT, ARG-
LISTIGHEIT, ONDEUGD.

EIGENBAAT.

Hoe Ondeugt, zo te zwoegen

Dat ben ik ongewoon van u, gy schynt vermoeid?
Waar zyn de Zinnen; zyn zy al, door u, geboeid?

ON

Ja Vorst, maar 't koste werk eêr ik haar kon beteug'len;

Geen een stond immer stil; 't was puur ofyder vleug'len

Aan 't lyv had; die vlooghier, en d'ander weder daar,
Gelyk een wind; Mevrouw, Arglistigheid, had jaar
En dagen werk gehad, om haar by een te brengen.

Bedrog, en Vleijery, die konden op die krenge,
Zo veel niet vordren, als de breete van een hand.

Schynheiligheit, 'k beken 't, een Vrouw van groot
verstand,

Volbrogt haar plicht, met haar als Godsvrucht aan
te spreken;

Maar, 't was zo veel als voor een blinde een kaars t'ont-
steken.

En Kwaadaard, deed zyn best zo wel als elk, Mynheer;
Maar wat hy ondernam, hy miste keer op keer.

Toen stond ik als benard, en kon in 't minst door-
gronden,

Van waar, of welk een zyd' die moeilykheên ont-
stonden,

Of, wat de dwarsboom was die ons in 't werk weêr-
hield!

'k Was gants beteuterd; of nooit moet ik zyn beziel!

Nu docht ik, zal het my in eeuwigheit niet lukken,

Dat ik, voor Eigenbaat, de Zinnen zal doen bukken;

Geveinzd heeft elk, de Vorst gehoorzaamheit beloofd.

Dus kwam haar doen my voor, en 'k wou daar op, myn
hoofd

Verliezen, en myn lyv en al daer op verzetten.

Wat raad? goê raad is duur! ik ging op alles letten;

En zette op elk geval myn geeste en krachten schrap:

Wel docht ik eindelyk, hoe vuld men my de kap!

Wat flechthoofd ben ik! foei! de grootste gek der gek-
ken!

Kan door Arglistigheid, nu Ondeugd niets ontdekken,

Waarom de Zinnen, ons dus schuwen! hier op stak
Ik myne hand, Mynheer, tot onder in myn zak,
Daar ik dit kykglas vond; een glaz, dat ik in klaar-
heit

Durv trotsen, tegen 't schoonste en beste glas van
Waarheit!

Hier kunnen duizenden gelykelyk door zien:
Dat nimmer door een glas van Waarheit kan geschiën;
Want als dat, een alleen, maar voor zyn oog gaat hou-
wen,

Zo kan hy 't voorwerp noch maar duisterlyk beschou-
wen.

Dit glaz, daar 'k niet vergeeys myn hoop en hulp aan
nam,

Dat bragt myn oog zo wyd dat ik er achter kwam;
Want aanstonds zag ik, hoe zy, om de Vorst zyn zeg-
gen

t' Onvreden en misnoegd, vast gingen overleggen
Hoe men Oprechtheit en Rechtvaardigheit in 't hof,
Weêrom zou stellen, in hun staaten, eer en lof,
Schoon dat, u Majesteit, het nimmer wildetoestaan.
't Gevoel zei, laat ons, naar Voorzichtigheit eens toe
gaan,

Daar is geen toevlucht, als tot haar, in zulk een staat.
Elk Zin die keurden 't goed; en volgde fluks zyn raad.
Ga, ga dacht ik, uw gang; licht zal het anders dagen
Gelyk gy denkt! met treed elk 't-spoor in dat zy zagen
Dat vrouw Voorzichtigheit, hen aanweez in haar glaz;
Die, met Verstand en Deugd verzeld, heel bezig was,
Om elk, op zyn verzoek, goed onderwyz te geven.
Ik stond verbaasd! en dacht; hoe, zyn zy niet om 't
leven

Door myne raad gebragt. (wat maak ik voor besluit!)
En deelen doden, aan het volk, noch lessen uit!
Ja, Heer, het was zo! 'k zag het met myne eigen oogen:
En 't oog is nimmer my, door dit myn glaz, bedrogen.

EIGENBAAT.

Wat zegt gy! doch, ga voort.

ONDEUGD.

Voorzichtigheit, die zag
De Zinnen, en begroete elk met een blyde lach.
Voorts sprak ze, ô Zinnen! 'k weet waarom gy zyt
gekomen;

Gy hebt een Godd'lyk werk, 'k beken het voorgenomen:

Maar ach! nu eifcht gy raad daar't by naar is te spâ:
Gy hebt, Verftand, en Deugd verlaaten: en daar na
Uw loffe Wil gevolgd. nu ziet gy, van ter zyden,
Indiengy verder, haar wild volgen, dat ge in't lyden,
Van haar, vervallen zult, door laft van Eigenbaat,
Die 't goede Zinnen-werk veracht, verftoot, en haat.
Dat u, het blikfem-vuur moet fchenden, voor dit
fpreken

Dacht ik, verdoemde kol! kan ik me eens. aan u,
wreken:

'k Zweer dat gy't voelen zult. maar, wat toch nu ge-
gedaan,

Vroeg haar 't Gevoel, terwyl de zaken nu zo ftaan?
Wat weg ftaat ons, Mevrouw, in deze noot te kiezen?
Wel, op dat gy geheel, uw hoop niet zult verliezen;
En dat ge, uit, de eene, niet in d'and're rampen gleid,
Onthoud dan deze raad; dus sprak Voorzichtigheit.
Van deze geesten, moet ge u, altyd doen verzellen,
Want, tot Verftand, en Deugd, moet yder overhellen,
Die recht ontdekken wil, hoe Eigenbaat regeerd;
En welk een loon, dat hy, aan't booz geflacht ver-
eerd,

Die hem, als Vorft, ontzien... 'k had toen genoeg
gekeken,

En heb, daar op, dit glaz terftond weêr wech gefte-
ken,

Daar ik, al haar bedryv, zo levendig door zag.
En kreeg de dampftof, van Onkunde, voor den dag;

Die 'k rookten, en meê schein myn geesten te ver-
gaären:

Maar, 'k wist, door deze list, hun brein zo te be-
zwaaren,

Dat hun, gehelderd oog niet zag, door deze rook,
Wat hen aanstaande was. en, met dien zwaren smook,
Vervulde ik 't, om haar heen, met zulke zware
dampen,

Dat, voor die nevel, straks Voorzichtigheit ging
schampen,

Methaar Verstand, en Deugd, uw grote hofstad uit.

Dit ziende, zie ik, ga, ga Domheit; haastig; sluit
De poort nu, na haar, toe; zo blyft ze er Eeuwig
buiten,

Die Ondeugd, dacht in zyn begonnen werk te sluiten.
De logge Domheit, gav, eêr hy de poort noch sloot;
Voorzichtigheit, met voete en handen, meenig stoot;
En zei, voort, voort maak haast! of 'k maak u and're
voeten;

En koom ik, immer u, weêr hier ontrent t'ont-
moeten,

Zo zal ik, u de kop aan duizend stukken slaan.

Vreez niet, by Domheit, zal Voorzichtigheit, nooit
staan,

Zei ze; en zo ging ze deur. toen ging ik, my weêr
voegen,

By Vleijery; zie of de Zinnen, nu genoeg,

Zei 'k, nemen, in 't geschenk, van onzen Vorst en
Heer:

Beproeve het eens; ik weet, gy zult een and're keer
In 't werk bevinden: maar, gy moet niet lange dralen;
Want, d'eens verzuimde tyd is niet te wederhalen:
't oond haastig 't geen gy kund, 't ontbrak u nooit aan
kunst.

Schenk om verbeeld genot, haar weêr, een schyn van
gunst.

Zy, dus geprikkeld, nam 't geschenk, zo schoon
voor d'oogen!

En

VAN EIGENBAAT. 27

En preez 't de Zinnen aan; verbloemde 't groot ver-
moogen

Van die vergifte gaav, op 't schoonste; en door den damp,
Die henverblinde ontfong, elk d'oorzaak van zyn ramp
Met lust. maar, naauw'lyks was 't geschenk, by
haar, ontfangen,

Of straks, liet elk zyn hoofd, zich zelv vergetend' han-
gen:

Waar op 't Bedrog, terstond, met een byzond're vleit,
My klede, met het kleed der slechte Onnozelheit.

Die schyn, en kleed, deed hen fluks om my heen ver-
gaären:

Toen ried ik hen, om 't best hun voorrecht te be-
waren,

Hoe 't gants noodzaak'lyk was, dat men hen t' samen
bond;

Wyl in hunne Eendracht, al haar grootste kracht be-
stond:

Het geen zy, op myn raad, geduldiglyk verdroegen.

Maar toen wist ik hen, zo verward door een te voegen,

En wel te kluis'tren, in uw boeijens, dat die band
Niet is te breken, als door Deugd, en door Verstand;

En wyl die dood zyn, zal dien bandbreuk nooit ge-
lukken.

Heer Kwaadaard, die dus lang, verborg zyn boze
nukken,

Die hy, nu weër, door haar is t'oeffenen gezind,
Liet ik, de Zinnen. hy verzoekt, van haar 't bewind,

Door my, van Eigenbaat. nu oordeel eens, naar
reden,

Of Ondeugd, ooit zyn tyd met meerder last besteden.
Want, daar Voorzichtigheit eens plaats grypt, by elk
Zin,

Daar kom ik nimmer, als door zwaren arr'beid in.
Maar, waar of Kwaadaard, met de Zinnen mag
verbeiden?

Hy zeide, dat hy hen, zou aanstonds herwaard leiden;
 En u doen zien, hoe hy, met haar weet om te gaan...
 Bedriegt myn oog my niet, zo komt hy daar al aan;
 Men mag hem, als een man, van woord en eer, ver-
 trouwen.

D A R D E T O O N E E L.

EIGENBAAT, TROUWLOOZHEIT *in schyn van*
Staatkunde, ARGLISTIGHEIT, VLEIJERY,
 ONDEUGD, KWAADAARD, DE ZINNEN,
die aan malkander geboeid zyn, vasthoudende.

EIGENBAAT.

H O e komt zich nudit volk, heer Kwaadaard, al te
 houwen?

Neemt yder wel in acht wat dat gy hen gebied?

KWAADAARD.

Voortreffelyk! aan haar gebreekt het minst niet.

Wilt gy, ten proev, haar zien op onze maat zang sprin-
 gen,

Beveel dan Vleijery, dat Ondeugds liet te zingen;
 Elk zal op haar gezang, verheugd ten danse gaan.

EIGENBAAT.

Wel dat men 't ons vertoon.

KWAADAARD, *tegen de Zinnen.*

Spring op.

ONDEUGD, *tegen Vleijery..*

Nu zing. vang aan.

VLEIJERY, *zingt, op welke zang de Zinnen*
Danssen.

Gy Zinnen, die voor heen'
 In 't kleine harflenvat,
 Voorzichtig wierd gesloten;
 En, die door beezigheên
 U maakten moede en mat,

VAN EIGENBAAT. 29

Als gy, 't Verftand vergroten.
Wat baten u, doch, al die flovernyen?
Niets anders, als dat gy, in 't end,
Wierd overmeesterd door elend;
En dat ge u, door een kale Deugd liet leijen.
Zyt gy nu niet in beter ftaat,
Nu dat gy leerd, uwe Eigenbaat,
Door myne kracht vergroten?
Des lustig zingt;
En vrolyk springt,
Dat gy, door Ondeugd, zyt aan kwaadaard
Vast gefloten.

ONDEUGD.

Dat's lustig! helder op! en herelyk met eenen!
Zyzouden, 't los en vry, niet beter naar myn meenen,
Verrichten kunnen. maar, is dit het in 't geheel,
Dat gy haar hebt geleerd?

KWAADAARD.

o Neen, 'tis 't minfte deel
Der kunften, die ik, haar geleerd heb; en kan tonen.

ONDEUGD.

Wat zyn die? noemt ze ons eens.

KWAADAARD.

Zy zullen yder honen,
Op myn begeren; en 'tis naauw verricht, of dan
Dryft yder, noch gelyk en recht te hebben, van
Den moetwil, die zy aan oprechte menschen deden.

ONDEUGD.

Dat's treffelyk het spoor van u gevolgt! daar Reden
Tekort fchiet, red Geweld uw zaken. nu vaar voort.

KWAADAARD.

Als't met myne inkomft niet, zo vlot gaat, als 't be-
hoord,
Dan weet elk, dit gebrek, zeer haast, te hulp teko-
men,

Door

Door 't geen, door schyn van Recht, dan Vroomhart
werd ontnomen.

O N D E U G D.

Dat is de rechte weg; elks goed staat even schoon
Voor Eigenbaat. wat noch?

K W A A D A A R D.

Wanneer de minste hoon

My toegebracht werd, fluks is yder van haar vaardig,
Ommy, in 't kort, daar van te wreken, zo kwaad-
aardig

Als ooit bedagt wierd. voorts tot Brandstigt; Vrouwe
kracht;

Het schenden van 't Gerecht, by yder hoodgeächt!

Vergifting; Rovey; ja tot wat schelmeryen

Dat ik begeer, kanik, door Ondeugd haar, geleijen.

O N D E U G D.

'k Heb nimmer minder, van uw groot vernuft, ver-
wacht.

Maar tot wat boosheit, werd geen goede zin gebracht;

Als Ondeugd, op haar, heeft den overhand verkregen,

Dan moet dat volk, zich wel, na Kwaadaards aart
bewegen.

Maar 't is me een groote vreugd, myn Heer, nu gy
erkend,

Dat gy, alleen door my, der Zinnen meester bent.

Bestuurd haar, verder, als uweigen Onderzaten.

E I G E N B A A T.

Op Ondeugd zyn verzoek, werd u dit toegelaten.

K W A A D A A R D.

Ik kus de Vorst zyn hand.

E I G E N B A A T.

Maakt dat gy, haar verwekt

Tot al uw driften, daar het tot myn voordeel strekt.

K W A A D A A R D.

Verand'ring, in myne aard, die liet ik nimmer blyken:

Niets zoek ik, als de Vorst zyn staten te verryken.

En nu ik, over hen, by u, 't gezach verdien,

Zo

VAN EIGENBAAT. 31

Zo zult gy, haar, door my, also behand'len zien,
Dat gy, van myne dienst, ugeensints zuld beklagen.

EIGENBAAT.

Vaar Kwaadaard, vaar dus voort; wilt hen gesta-
dig plagen

Met nieuwe zwaerigheên; op dat ik, in het end,
Myn vreez, voor hare magt, van my mag zien ge-
wend.

En of gy, naar uw wil, hen niet kost onderdruk-
ken.

Zo zal 't door hulp, van myn Staatkunde, u wel
gelukken.

Bedien in zulk een noot, u, van haar wyze raad;
Want zy durft alles, om 't belang van Eigenbaat.

TROUWLOOZHEIT.

Waar ik, u, helpen kan, Heer Kwaadaard, wilt
vry achten,

Dat ik het, om de Vorst zyn voordeel, zal betrach-
ten.

't Met eed gestaafd verbond, is me als een riet zo
brooz:

Ik breek dat als 't my lust: 'k ben altyd trouweloos
Om Eigenbaat, by elk. 'k weet door myn regels za-
ken,

Hoe slinks, hoe averrechts! door Schynrecht recht te
maken:

Geen onrecht, hoe onrecht! er in de Waereld is,
Of 'k doen het, door een streek van staatkundig vernis,
In 't oog van 't slegte Volk, in zulk een schyn ver-
and'ren,

Dat zulks rechtvaardig schynt. en wyl dat wy elkan-
d'ren

Heel wel gelyken, in onze eigenschappe en aard,
Zo zult ge, altyd, myn raad, zien aan uw doen ge-
paard.

Bind, druk, en pars, en knel de Zinnen, staag
verwoeder;

Myn

Myn raad, en 's Vorsten magt, verftrekken u behoeder.

KWAADAARD.

O, over wyze Vrouw! δ , Dwingfter van 't geluk!
Sta Kwaadaard toe, dat hy, ootmoedig neder buk,
Om u, voor 't gantfe hof, zyn plichten te betuigen.
 δ , Achtbaarheid! waar voor all' Heerszuchts vrienden
buigen,

Ik zal, op uw bevel, en hoop van uwegunft,
Ten dienst van Eigenbaat, de Zinnen, door uw kunst,
Zo leiden, dat de Vorft, en gy, steeds zult bekennen,
Dat Kwaadaard, net in 't fpoor kan van Staatkunde
rennen.

EIGENBAAT.

Ryz Kwaadaard; wy zyn wel verzekerd van uw trouw.
Verzel me, in uw vertrek, vrouw Moeder, met Me-
Vrouw,

Om daar, door uwe raad, een middel vast te ftellen,
Om, 't overfchot van myn vyanden, zo te knellen,
Dat elk, door vreez voor my, me al bevend vriend-
fchap toon.

Trouwloozheit.

Zo heerft een Vorft als gy.

Arglistigheit.

Zulk heerschen past myn Zoon.
Volgt Ondeugd, ons niet, om de Vorft te helpen raden?

ONDEUGD.

Myn raad kan nu, Mevrouw, meêr baten, noch meêr
fchaden;

Want, als Staatkunde, en gy, uw raad te famen voegt,
Zo is het hof, daar meê, volkomen vergenoegd:
Dewyl gy beiden, nooit iets anders zult betrachten,
Als al wat Eigenbaat verheft tot hoger magten:
En dat 's ons aller doel. Dies zyn wy wel geruft
In alles 't geen gy aan de Vorft zult raden. 't lust
My nu, om wat vermaak te fcheppen met de Zinnen.

Arglistigheit.

Voldoet uw lust. ik ga.

VAN EIGENBAAT. 33
VIERDE TOONEEL.

KWAADAARD, ONDEUGD, DE ZINNEN.
Geboeid.

ONDEUGD.

JA, ga, Mevrouw, ga binnen;
Zyn Majesteit zal u al wachten. δ gants bloed!
Wat doet Staatkunde door haar komst aan Ondeugd
goed.

Heer, Kwaadaard, 'k meen voortaan te lyde een lekker
leven,

En my, nu 'k mag, geheel aan Wellust overgeven.
Nu trots ik elk in 't hof! ja, zie me'er vry op aan!

KWAADAARD.

Is 't ernst?

ONDEUGD.

Gewis is 't ernst.

KWAADAARD.

Waar komt u dit van daan?

'k Begryp geensints, hoe u, die vreugde is aangekomen!
Want gy had nauw'lyks, vrouw Staatkunde in 't hof
vernomen,

Of straks heb ik bespeurd, een vreugde op uw gelaat,
Die nu op 't krachtigste uit uw hart na buiten slaat,
Ondek my d'oorzaak toch.

ONDEUGD.

Zou ik my niet verheugen

Daar ik myn pensje op 't best mag vulle; en teuge op
teugen

Mag zwelgen; en myn brand vol op mag zien gebluft

Met myn beminde Wil: in 't kort, ik leev gerust

Nu Eigenbaat de zorg voor zyn verkregen staten,

Op vrouw Staatkundes raad geheel zal rusten laten.

Zy, met Arglistigheid, ontslaat my van een last,

Daar niets als moeite en werk voor Ondeugd was aan
vast.

©

KWAAD-

DE DOOD

KWAADAARD.

De waarom blykt my, van uw vreugde nu zo klaarlyk;
Dat ik, u, met dit Volk, meen na te volgen.

ONDEUGD.

Waarlyk!

KWAADAARD.

Hoe! twyfeld gy daar aan? 't gaat immers altyd wis,
Dat Kwaadaard sig verheugd, als Ondeugd vrolyk is:
Geen drift beheerd u, of zy komt my ook bekruipen.

ONDEUGD.

Zo dat gy zeggen wild, dat Kwaadaard zulke stuipen,
Als Ondeugd krygt. heel goed! en die geeft hy dan weêr
De Zinnen over; die dan, op't bevel, myn Heer,
Van u, doen wat gy wild.

KWAADAARD.

Ja dus kan ik haar leiden,
Waar dat ik wil. zou ik dan, van u kunnen scheiden?
Dat was me onmogelyk te doen....

ONDEUGD.

Houd u toch stil;

Daar komt myn ziels vermaak.

KWAADAARD.

ô Ja, het is Vrouw Wil.
Zy ziet gestadig om! wat of haar voort mag jagen.

ONDEUGD.

Ik denk zy tracht te zien hoe wy de Zinnen plagen:
Zy heeft, zo 't schynt, noch veel genegentheit voor haar.

VYVDE TOONEEL.

WIL, KWAADAARD, ONDEUGD.

ONDEUGD.

WEI Wil hoe dus ontsteld! hoe's uw gezicht zo naar!
Wat jaagt u? sta toch stil. Waar wild gy verder lopen?

WIL.

Ach! Ondeugd 'k heb nu, niets, als ramp op ramp te
hopen.

OK

VAN EIGENBAAT. 35

ONDEUGD.

Om welke reden? spreek; en meld ons waar 't u schort.

WIL.

't Is Arremoede, die my zo te lopen pord,
Verzeld met Zuiverheit, nu weet ge't. laat my vluch-
ten?

ONDEUGD.

Hoe Arremoede in 't hof, met Zuiverheit! geruchten
Die 'k niet begrypen kan.

WIL.

Och! neen dat zeg ik niet.

Daar ik, haar heb ontmoet, is buiten 't hof geschied.

ONDEUGD.

Dat wilde ik zeggen, dat ik geensints kon bevatten,
Hoe Arremoede, zo in stoutheit, uit zou spatten
Om by u, in dit hof, daar geene als Eigenbaat
Regeerd, te komen! maar hebt gy, van uwe staat,
Geen famenspraak gehat? ik wil 't van u niet hopen.

WIL.

Dan zoud ik, zo verbaazd, niet herwaards zyn gelopen,
Gelyk gy hebt gezien; om van dat vuil gebroed
In 't hof bevryd te zyn. Ach! zou de Wil haar voet
By haar liën zetten, dan was 't al te veër gekomen
Met my. hoe wel, na 't scheen, had yder voorgenomen,
Om my haar slechten staat t'ontdekken; en misschien
My, van u afgeruk. had iemand haar gezien
Van 't hof, wat had men my al laster na gegeven!
En licht gewaand, dat ik de lente van myn leven
Verflyten wou met haar. neen 'k heb zulks nooit ge-
tracht

Zo haast my Ondeugt heeft als zyne Vrouw geächt.
En nu dat Eigenbaat my, aan u heeft verbonden
Zo wil ik, u myn trouw ook houden ongeschonden.

ONDEUGD.

Wel dat behaagd my, dat gy spreekt gelyk een Vrouw,
Die Ondeugd, na zyn lyv, nooit beter wenflen zou.
En ik zal, Arremoede, ik zweer 't u! haast besnoeijen

Die stoutheit, van u ooit, met Zuiverheit, te moeijen.
Maar heeft het u, myn Wil, niet aan het hart geknaagd
Dat gy, aldus door my, de Zinnen binden zaagt?

W I L.

ô Ja het; 'k wil het u oprechtelyk bekennen.
Maar 'k zal het, dacht ik, om myn Eigenbaat, wel wenen

Haar dus te zien: dewyl 't my mede was ontmoet
Dat ik geboeid wierd.

K W A A D A A R D.

Maar op een heele andre voet

Als deze. men heeft u, nooit langer willen binden,
Als tot ge, in Ondeugds min, zoud uw behagen vinden.
En deze, zullen nooit geraken uit den band,
Zo lang Vorst Eigenbaat den Septer van dit land
In zyne sterke vuist, als Koning om zal zwaaijen;
En door die grote magt, die alle neêr zal maaijen,
Dieniet en zwigt, en buigt, voor zyn gestreng gebod.
Troost u dan Wil, in uw meêr als gelukkig lot,
Dat gy nu, als een vrye in 't hof van hem moogt leven:
Een lot, dat Eigenbaat, aan niemant ooit zal geven,
Als aan de Wil; en aan geen ander Onderdaan,
Van hem. denk of gy dan niet in zyn gunst moet staan?

W I L.

'k Zal ook betonen, dat ik, altyd evenwillig,
Uw raad zal volgen; wyl de Wil, tog onverschillig,
Na 't kwaad, zo wel als 't goede, in even treden gaat,
Als zy door een van twee'n vermeerden mag haar
staat.

'k Meen ook, dat ik nu heb dat zoet vermaak gevonden,
Toen my, myne Eigenbaat, aan Ondeugd heeft ver-
bonden.

Vergeev 't my dan, myn liev, dat ik, niet eêr, myn plicht
Gekend heb: 'k ben nu door Heer Kwaadaard gants
verlicht.

'k Beloof u, nu voortaan, my zelven te gedragen,
Dat ik aan u, de Vorst; en 't hof steeds zal behagen.

O S-

VAN EIGENBAAT. 37

ONDEUGD.

'k Heb anders nooit van u verwacht. nu zult ge ook zien,
Hoe al, 't geen Wil begeerd, door Ondeugd zal ge-
schiën.

Koom Kwaadaard, laten wy hier op het hart wat
sterken,

Want dronken kunnen wy doch 't meeste kwaad uit-
werken.

KWAADAARD.

Wel Ondeugd 'k ben te vreën. tree met uw Wil maar
voor;

Terwyl volgd Kwaadaard, met de Zinnen, u op 't
spoor.

Einde van het tweede Bedryf.

DE DOOD.
DARDE BEDRYV.
EERSTE TOONEEL.

VOORZICHTIGHEIT, BEROUW.

VOORZICHTIGHEIT.

NU zyn wy in het hof, Berouw, eertyts, zo staat'lyk,
Door Vorst Verstand geboud; maar nu te doods en
haat'lyk

Herschikt, door Ondeugd, op een grond van kwaden
aard;

De hoeksteen is Bedrog; de muuren zyn vergaard,
Door Vleijery, en door Arglistigheid; de zaalen
Schynheiliglyk verzierd; de ruime welffels pralen
Met Trouweloozheids lof; en 't grootste hoffieraad,
Dat 's hatelykft gedrocht des Waerelds, Eigenbaat.

BEROUW.

Wat zegt gy? hemel! ach, vertrekken wy, Mevrouw,
Uit dit gehate hof. want licht mogt u, 't Berouw,
Als gy ondekt wierd, 't hart door finart en zuchten
knaagen.

VOORZICHTIGHEIT.

Vreez niet; Voorzichtigheit, hebt gy nooit kunnen pla-
gen

Met vruchteloos berouw. dat ik my nu bedien
Van u, is om Vrouw Wil; 't zou anders nooit geschiën,
Dat m'u hier by my zag. maar 'k zal u wel bewaren
Door myn voorzichtigheit, voor alle lyfs gevaren.
Noch eens stel u gerust: 'k zweer dat geen ongeval,
Zo lange ik by u ben, u ooit ontmoeten zal.

BEROUW.

Zo 't evenwel geviel, dat ik wierd aangehouwen,
Met u, hier in dit hof; hoe zou het my berouwen,
Dat ik, Voorzichtigheit, gevolgd had uwen zin!

VOOR-

VOORZICHTIGHEIT.

't Sal nooit gebeuren: ik sta, u daar heel voor in.
Wie met Verstand my volgd, zal niemant ooit zien
dwalen.

En had de Wil haar voet, gehouden in de palen
Van myn Voorzichtigheit, zy had nooit in den band
Van Eigenbaat geweest.

BEROUW.

Maar hoe hebt gy Verstand
Verlaten kunnen, 't schynd heel vreemd voor myn ge-
dachten!

Daar hy, uw halzvriend was?

VOORZICHTIGHEIT.

Hy, steunende op zyn krachten,
Heeft my, door snode lust tot Eigenbaat belacht.
Dit 's d'oorzaak, dat ik hem heb wederom veracht.
Want wie my immer haat, die zal ik weder haten.
Dit heeft Verstand geleerd, ten pryz van lyv en staten,
Toen hy, op 't hoogste, dacht van zyn geluk te zyn.

BEROUW.

Had gy, hem by gestaan, zo had gy zo veel pyn
Noch arr'beid, om de Wil, te krygen in uw handen,
Niet op uw hals gehaald.

VOORZICHTIGHEIT.

Verstand zond me uit zyn landen
Om Eigenbaat: ja uit zyn kleinste Heerlykheên.
En zou ik, die my dus durvt hand'len helpen: neen.
Men moet altyd met my geheel voorzichtig leven,
Wanneer dat imand wil, dat ik, hem hulp zal geven.

BEROUW.

Denkt gy, dat Wil, uw raad nu meêr zal ondergaan-
Als wel voor dezen, Vorst Verstand die heeft gedaan;
En, die de ware Deugd noch had tot Vrouw verkoren?

VOORZICHTIGHEIT.

Ach! heeft hy die niet meê, door Eigenbaat verloren?

BEROUW.

Maar 't schynt dat Wil 't beloop van zyn belangen
mind; En

En blyvt, door Ondeugd, als met opene oogen blind.
Ach! 't zal vergeefs zyn, 'k vreez 't, haar weder te her-
stellen.

VOORZICHTIGHEIT.

Ik ben 't verzekerd; wild u daar niet meêr om kwellen.
Volggy, maar stiptelyk, al 't gene ik, aan u raad;
Gyzult bevinden, dat vrouw Wil, die hoon en smaats
Haar aangedaan, wanneer dat gy haar hebt gesproken,
Zal trachten, door myn hulp, op 't felst te zien gewroken
Op Eigenbaat; die haar, 't onmenschelyk heeft gehoond.
Let, als gy, met haar spreekt, dat gy haar straks vertoond
Haar eerste staat. . . maar zacht; ik zie haar herr' waards
komen.

Zy schynd verheugd; en daar geheel in opgenomen.
Gaan wy ter zyden; laat ons hier haar drift eens zien.
'k Zal onderwyl, wat u te doen staat, voortsbediën.

TWEDE TOONEEL.

VOORZICHTIGHEIT, BEROUW, *ter*
zyden. WIL.

WIL, *Zingende.*

o T Yd, vol vrolykheit,
Waar in dat Wil, haar leven
In alle vreugden sleit,
Met Ondeugd na te streven!
En, d'enge palen, die my, door Verstand
En Deugd gesteld zyn, heeft hy overmand;
Om myn geluk veel hoger op heffen,
Als Wil te voren kon beseffen.
Wech dan met al die dweperyen
Van Eer en Deugd;
't Is groter vreugd
Nu Wil, volkomen haar, door Ondeugd mag
verblyen.

BEROUW.

„Hoord gy nu wel, hoe ver, door Ondeugd, zy verleyd is?

VOORZICHTIGHEIT

„Gewis; maar 't hinderd niet hoe zeer dat zy verblyd is,
 „Verdraai, met uwe stem, de klanken van haar maat;
 „'k Weet, zy straks om zal zien na haar verlopen staat.

BEROUW, zingende.

o T Yd, vol jammerheit

Waar in dat Wil, haar leven

Zo onvoorzichtig sleit,

Met Ondeugd na te streven!

De ruime palen, die haar door Verstand

En Deugd gesteld zyn, heeft hy overmand;

Om in een schyn haar luk hoog op te heffen;

Dat Wil, zo 't schynt niet kan beseffen!

Wyl zy bemind zyn dweperyen.

Mind Eer en Deugd;

't Is groter vreugd,

(blyen.

Als zich, in 't doodlyk kwaad van Ondeugd, te ver-

WIL.

Wat naare galm, helaas! ontfang ik in myn ooren,

Die myne vreugd, zo snel, in droefheit gaat versmoren!

Zou 't Broeders geest wel zyn, die met dit droev gezang

Myn ziel ontrusten wil? ai my! my werd zo bang.

Het klamme en koude zweet. druipt my, van al myn'

hááren.

Help, Hemel sta my by!

BEROUW.

Stil Wil; wilt u bedaren.

Het is nu veel te laat, dat gy van hulpe rept,

Nu ik, op 't onverwachste u hier hebt onderschept.

Men beterd door berouw, geen booze gruwelstukken;

Alleen ziet men door my, van acht'ren d'ongelukken,

Aan vriende of aan zich zelv veroorzaakt en gedaan.

Ik dacht u, buiten 't hof al met berouw te slaan

Toen ik als Arremoede, in schyn, u dacht te spreken
 Met Zuiverheit. maar gy zyt toen myn magt ontweken,
 Die gy nu geenfints, hoe ge u daar ook tegensteld,
 Ontworst'len zult: nu ik, u heb in myn geweld.

Zy vat Wil by de hand.

WIL.

Ai, laat my los, Berouw! ik kniel voor uwe voeten;
 'k Zal doen wat gy begeerd. wie zal myn smart verzoe-
 ten!

Ô Hemel! uwe straf zet, my nu duur betaald
 Myn snode daden! mogt die tyd eens zyn herhaald,
 Die ik beleefd heb, ik zou my nu zo gedragen
 Dat van myn goede Wil, Verstand en Deugd zou wa-
 gen:

En gy, myn Zinnen, die noch vast gekluisterd zyt
 Aan Kwaadaard, zou ik weêr, in eer en waardigheid
 En vryheit stellen. Ach!

BEROUW.

Berouw wil u gelooven,
 Maar nu ge, uw Kwaadenaard ondekt ziet, smeekt
 ge een dooven,
 Die u, niet hoord om hulp.

WIL.

Vind ik dan niemant niet,
 Die my, in dezen angst, de minste bystand bied;
 Zo moet ik jammerlyk verstikken in myn klagten.

BEROUW.

Ja, ja beschrei nu 't kwaad daar gy wel eêr om lachten;
 En leer, nu, maar te laat, hoe dat het Nootlot straft
 Als zy, een kwade Wil, een droevig eind verschaft:
 En door myn pynen, 't hart van uws gelyk laat knagen,
 Door 't wroegen van 't gemoed.

WIL.

Maakt niemand dan myn klagen
 Meelydend! dat deez dolk myn leven dan verkort.

VAN EIGENBAAT. 43

VOORZICHTIGHEIT. *haar hand
weêrhoudende.*

Laat af van uw bestaan. 'k werd, tot uw hulp gepord;
Nu ik u, tot der dood, zie door Berouw benepen,
Heb ik de hoop van uw herstelling aangegrepen.

WIL.

Wie is het die, zo goed, my hare hulp toe zeid?

VOORZICHTIGHEIT.

Ik ben het; zie my aan; het is Voorzichtigheit,
Die u, in 't korte zal volkomentlyk herstellen
Zo gy, uw wil, tot my wild laten over, hellen.

WIL.

Zyt gy 't Voorzichtigheit? zie hoe 'k ootmoedig buk
Voor u, ter aarde, dat ik uwe handen druk
Aan myn besturven mond; en in die af te kussen
Met myne tranen natte; om zo de gloed te blussen
Van uwe toorn, door een oprecht en waar berouw.

VOORZICHTIGHEIT.

Rys op; ik ben voldaan, ik zweer u, myne trouw;
En neem 't belangen aan, van uw verlopen zaken.

WIL.

Raad my: wat moet ik doen, om in myn staat te raken?

VOORZICHTIGHEIT.

Weet, dat ik nimmer, als in noot, van 't veinzen my
Bediend heb; maar als ik begeer bedriegery,
Aan den bedrieger, op het selft betaald te zetten,
Zo neem ik 't veinzen tot myn hulp. wilt Wil dan letten
Dat gy ook veinst, by elk die u in 't hof ontmoet,
Dat uw gedrag is, of gy zulks door Ondeugd doet.
En zoek, door Vleijery, dan weêr, uw lieve Zinnen,
Uit Kwaadaards, in uw magt te krygen. ik zal binnen
In uw vertrek, in stilt, weerom Rechtvaardigheid.
En vrouw Oprechtheit doen verscheinen: die altyd
Als halzvriendinnen, van u Wil, u zullen raden
Hoe ge u gedragen moet.

WIL.

Maar 'k vreez, en ben beladen,
Dat

Dat Ondeugd, haar terftond zal kenne, als hy haar ziet.
En dat ze om weder in dit hof te komen, niet
Genegen zullen zyn.

V O O R Z I C H T I G H E I T.

Verban die zorg en fchromen:
Berouw, heeft haar, om u, al in het hof doen komen.
En voor dat, niemant haar zal kennen, blyf ik borg:
Want ik droeg daar voor, al een vaste en zeeke zorg.
Weet dat ik haar, was 't niet om u, 't zou niet betamen,
Verkleed heb; en na 't kleed gegeven elk haar namen.
't Zyn namen, naar ik meen, die Eigenbaat ten flut
En steun van zyne magt verftrekken; ja 't befchut
Zelv, van zyne ondergang.

W I L.

Ai, doe ze my toch weten?

V O O R Z I C H T I G H E I T.

'k Heb Onderzoeking deze, Ondekking, die geheten.

W I L.

Voorzichtigheit. 'k beken, dat gy een zorge draagt
Voor myn belangen, die my boven al behaagd.
Gaat nimmer van my; en beftuur al myn bedryven?

V O O R Z I C H T I G H E I T.

'k Zal u beftuuren; en myn geest nooit van u blyven;
Maar als ik, wezentlyk my by u nodig acht,
Te wezen, zal ik nooit, van u, zyn lang verwacht...
Zie daar komt Vleijery, 'k zal my haar oog onttrekken,
Veinzd nu voorzichtig, om haar, uw verzoek t'on-
dekken.

D A R D E T O O N E E L.

W I L. V L E I J E R Y.

W I L.

o Zoete Vleijery, die my, hier onverwacht
Ontmoet. 'k heb u alleen te fpreken lang getracht:
Den Hemel is my nu, zo 't fchynt op 't hoogfte gunftig.
Kon ik nu maar, door kracht van woorden, over kunftig,
Op

VAN EIGENBAAT. 45

Op u verwerven, een verzoek van klein'gewicht;
Gy zoud my altyd zien, daar voor, aan u verplicht,
En vaardig tot uw dienst: ja zelfs in lyvs gevaren?

VLEIJERY.

Wilt my 't geen gy verzoekt, vrou Wil, eens openbaren?
't Werd mogelyk van my, u daadlyk toe gestaan;
Want gy hebt, eertyds my, ook wel een dienst gedaan.

WIL.

Die kleinigheden, moet uw heusheit niet herhalen;
Gy wist die, my voor lang, veelvoudig te betalen.
En 'k zoek me u meerder te verplichten. deze reën
Doen me, u verzoeken, dat gy, Kwaadaard bid, alleen,
My toe te staan, dat ik my, heden mag vermaken,
Met al de Zinnen. 'k zoek haar banden niet te slaken.
Dat hoeden al de Goôn! ik zal myn vreugde, maar
Met haar liën zoeken, in 't vertrek myns mans. wat
daar (den.

Geschied, kan immers niet aan 's Vorsten welzyn scha-
Wild dan, ô Vleijery, myn bede niet versmaden;
'k Weet Kwaadaard, my, 't op uw verzoek straks toe
zal staan;

Want gy vermoogt heel veel op hem. daar komt hy aan.
Voldoe my. 'k bid nog eens.

VLEIJERY.

Wel; 'k zal hem daar van spreken.

'k Zie ook niet, wat gevaar, voor hem, daar in kan
steken.

WIL.

Niets in de Waereld; en 't verminderd zyne last.

VIERDE TOONEEL.

WIL. VLEIJERY, KWAADAARD, *met*
de ZINNEN aan malkander geboeid.

VLEIJERY.

G Y hebt, Heer, Kwaadaard, 'k ziet, de Zinnen noch
al vast.

Is 't u geen overlast, met haar zo om te lopen?

KWAAD-

K W A A D A A R D.

'k Verzekeer 't u; 'k wou my, somwylen, wel ontknopen
Van haar gevolg, als ik een andre wachter wift.

V L E I J E R Y.

'k Beschik er, u licht een. die trouw is.

K W A A D A A R D.

En wie is 't?

Als my, zyn trouwheit blykt, wil ik my wel ontlasten,
Van haar, voor heden; mits, dat hy dan ook oppasten
Dat zy haar, door geweld niet wrongen uit myn band;
En my ze, als ik het wil weêr geven aan myn hand.

V L E I J E R Y.

Zy zullen al zo wel, als by u zelfs bewaard zyn.

E I G E N B A A T.

Wie is 't?

V L E I J E R Y.

't Is Wil. die haar, zo als ze aan een geschaard zyn,
In Ondeugd zyn vertrek zal leiden. zy verzocht
En bad my, dat ik u daar toe bewegen mogt.
Myns oordeels kunt gy, 't haar gants zonder schroom
vergunnen:

't Zal haare droevheit, die zy heeft, verzachten kunnen.

W I L.

Om myn vermaak van geest alleenig is 't, dat ik,
U om zo kleinen gunst verzoek. dat oogenblik
Als gy haar weder eist, zult gy ze weder krygen.

K W A A D A A R D.

Daar zyn ze. maar voor al moet gy haar niet ontrygen,
Noch geen ontloffing doen, aan d'eene of d'andre
knoop.

W I L.

In tegendeel zal ik, veel eerder, om hun loop
Te stuiten, knoop op knoop in haare banden leggen.

K W A A D A A R D.

Doet zo: ik heb u dan van haar niets meêr te zeggen.
Gy moogt, tot morgen, met haar leven naar uw zin.

W I L.

VAN EIGENBAAT. 47

WIL.

'k Blyv u daar voor verplicht. koom Zinnen, volg my in
't Vertrek van Ondeugd.

VYVDE TOONEEL.

VLEIJERY, KWAADAARD.

VLEIJERY.

Zie, hoe dat zy, haar kan leiden!

't Is of gy 't zelve deed. maar kan het haar verblyden,
Dat zy de Zinnen zo gekluisterd, zelfs verleid,
Dan steekt de Wil, gewis, heel vol ondeugendheit!

KWAADAARD.

't Is my bewust; en, om dat zulks noch meêr zou stei-
g'ren

In haar, heb ik haar uw verzoek niet willen weig'ren:
Zy denkt, door Ondeugd, niet meêr om haar eerste staat;
En 't is ons best dat men haar daar in styft, en laat
In die gedachten... zacht laat ons die reden staken
Daar is Staatkunde met, de Vorst.

ZESDE TOONEEL.

EIGENBAAT, TROUWLOOZHEYT, *in schyn van*
Staatkunde. KWAADAARD, VLEIJERY.
ter zyden.

EIGENBAAT.

M Yn liev wat smaken

Wy niet al vreugden, door uwe staatkundigheên.
Geen waardiger als gy, kon ooit de zyd bekleên
Van Eigenbaat!

TROUWLOOZHEIT.

Ik volg, alleenlyk, maar, de plichten
Die ik u schuldig ben... maar zie eens! wat verrichten
Gints

Gints t' samen Vleijery en Kwaadaard? wat is dat!
Is hy de Zinnen kwyt.

E I G E N B A A T.

Dat 's meêr als ik bevat,
Mevrouw! men doeterfont, hier, Kwaadaard nader
komen.

Hy mag myn toorn, zo zy hem zyn ontsnapt vry schromen.

T R O U W L O O Z H E I T.

Hy voelle, en dat met recht, de straf van zulk een daat;
Daar hy een steun pilaar meê rukt, uit uwen staat.

K W A A D A A R D.

Waar van belieft de Vorst, zyn trouwe knecht te spreken?

E I G E N B A A T.

Hoe hebt gy, snode, myn bevelen durven breken,
Met al de Zinnen los te laten uit uw hand?

Waar zyn ze? spreekt.

K W A A D A A R D.

Ze zyn, ô Vorst, noch in den band.
Ik heb haar aan de Wil, tot morgen toe, gegeven;
En ben tot dit bestaan door Vleijery gedreven.

E I G E N B A A T.

Welk een vermetelheit, heeft u, daar toe gepord,
Dat gy dus, Vleijery, myne Achtbaarheid verkort?

V L E I J E R Y.

'k Heb altyd, grote Vorst, getracht, naar myn vermogen,
Uw magt te styven, en uw staten te verhogen,
En myne zorge en vlyt, daar immer aanbested,
En neemt gy deze daad zo euvel. 't is my leet.
En mag de Wil zich met de Zinnen niet verheugen
Door Ondeugd? zou men haar die gunst niet toestaan
meugen?

Zy heeft beloofd, dat zy, haar na die vreugd, weêr zou
Aan Kwaadaard geven.

E I G E N B A A T.

Hoe behaagd dit u, Mevrouw?

't Is

TROUWLOOZHEIT.

't Is 's Vorsten magt gefchend. Men doe, straks zonder draalen ;

Hier Ondeugd, by de Vorst, uit zyne kamer halen ;
Op dat men hoor, van hem, hoe 't met de Zinnen is.
En dat men deze beyde, aanstonds in hechtenis
Doe stellen ; tot der tyd dat gy hebt ondervonden
Wat d'oorzaak is, dat zy die stouten daad bestonden,
Die me onvergeevlyk schynt.

EIGENBAAT.

't Kan zyn : maar 't gaat niet vast :
En haar opsluiting, dunkt my, dat my geensints past.
Want, zal zich Eigenbaat verstekken van zyn vrienden ;
Waar zal hy dan, in noot, zyn hulp en heul by vinden ?

TROUWLOOZHEIT.

Wie Eigenbatig leevd, moet niemant niet ontzien
In zulke zaken ; zelfs onze Ouders niet. Gebiën
Uw wetten niet, dat elk, wie 't is, u moet geduldig-
Gehoorzaam zyn, myn waarde ? en vind men haar ont-
ontschuldigt,

Men stel haar dan, weêr in haare eere en dienst in 't hof.
Wie buiten uw bevel iets doet, die zondigd grov ;
En kwetst uwe Achtbaarheid !

EIGENBAAT.

Men neemt haar dan gevangen.
En 'k zal na haar bedryv, haar straf of loon doen langan.
KWAADAARD, *en* VLEIJERY.
Genade, ô Vorst, genade.

EIGENBAAT.

U zal genaaf geschiën,
Naar dat men uw bestaan zal hebben door gezien.
Men breng haar wech.

TROUWLOOZHEIT.

Myn Vorst, dit zal aan and're leren,
Om nimmer iets te doen dat gy niet zult begeeren...
Maar zie hoe vrolyk komt daar Ondeugd herwaards

aan

VAN EIGENBAAT. 51

'k Verzeker u, als dat ze beide in onze kraam
 Gants nodig zullen zyn. Ondekking is de naam
 Der eene, zo my dunkt! en Onderzoekking d'ander
 Geheten. gut, Mynheer, zy lyken na malkander,
 Zo net, als d'eene drop van water d'and're doet!
 Dit maakte my zo vlug en luchtiglyk ter voet,
 Om u, die blyde máár al daníende te brengen.
 Zy bidden dat gy haar wilt zonder tyd verlengen
 Goedgunstig, in uw dienst aanvaarden en doen staan.

T R O U W L O O Z H E I T.

Zulk een gelegenheit voorby te laten gaan
 Is, ongeraadzaam. want nu zal in alle delen
 Uw magt vermeerderen, nu u zelve, die gespeelen
 Vrywillig, onverzogt, aanbieden hare dienst.

E I G E N B A A T.

Zy komen my, 'k beken't, ten dienste op't onvoorziensf.
 Ga, Ondeugd, haal haar hier.

O N D E U G D.

Ik zal haar aanstonds beide

Gaan halen: en haar hier, straks, by de Vorst geleide.

A C H T S T E T O O N E E L.

E I G E N B A A T, T R O U W L O O Z H E I T, *in schyn*
van Staatkunde.

WAt komt my hare komst te stade en wel te pas.
 'k Beleid het u, Mevrouw, dat ik verlegen was,
 Toen ik myn Vleyery en Kwaadaard, liet gevangen
 Weg leiden, op uw raad: maar 'k zie nu met verlangen
 Door Onderzoekking reets haar ontschuld al ontdekt.

T R O U W L O O Z H E I T.

Hebt geen gedachten dat u zulks tot nadeel strekt:
 En zo ze onschuldig zyn, 't gedeel het tot haar voordeel:
 En naar uw regels, als ik vellen mag myn oordeel,
 Zo staat het Eigenbaat tot allen tyden vry
 Op enkele achterdocht, elk een, wie dat het zy,

Te grypen by het hoofd; nooit hebt gy mis te vatten
 In diergelyk geval: en 't al te stout uitspatten
 Uws hovelingen, werd op 't alderbest gestuit
 Door zulk een voorbeeld. en nu dat ge Ondekking fluit
 Met Onderzoekking, in uw hof, zo zal 't behoeven
 Dat zy, de meening der gevangenen beproeven;
 Schoon Ondeugd u, zo 't schynt, haar onschuld heeft
 getoond;

Wyl gy niet weten kunt, wat hart in Kwaadaard
 woond,

Voor Onderzoekking, voor u, zulks heeft ondervonden.

EIGENBAAT.

Mevrouw, uw raad, die rust op onverwrikbre gronden,
 En zal volbragt zyn, alzo haast als Ondeugd keerd.

TROUWLOOZHEIT.

Myn Vorst, daar is hy al.

NEGENDE TOONEEL.

EIGENBAAT, TROUWLOOZHEIT, *in schyn*
van Staatkunde, ONDEUGD. RECHTVAER-
 DIGHEIT, *in schyn van Onderzoekking*, OP-
 RECHTHEIT, *in schyn van Ondekking*.

RECHTVAERDIGHEIT.

Wyl gy 't also begeerd,
 Verschynen wy, om u eerbiediglyk te toonen
 Dat we uw slavinnen zyn; maar Vorst, wild ons ver-
 schonen

Dat wy, niet eerder, aan dit wydberoemde hof
 Verschenen zyn, dewyl wy geenzints wisten, of
 Verstand, alhier de troon als Koning noch beklede,
 Of niet.

OPRECHTHEIT.

Wy hadden nooit verschenen hier ter stede
 Hadt ik, ô Eigenbaat, zyn sterven niet ondekt

Dat

VAN EIGENBAAT. 53

Dat ons tot een geheele onnoembre vreugd verstrekt.

EIGENBAAT.

Zyt welkoom waarde twee: 'k zal door Staatkunde, u
voorspraak,

U altoos gunstig zyn. maar zeg myn de eigen oorzaak
Waerom ge, om 't sterven van Verstand kund zyn ver-
heugd?

OPRECHTHEIT.

Wy hebben, grote Vorst, van d'aanvang onzer jeugd,
Verstand altyd gediend, als schuldige onderdanen;
En zochten, tot zyn plicht, hem immer te vermanen:
Maar schoon, of myn gespeel, het alles onderzocht
Wat tot zyn welvaard, en zyn heil verstrekken mogt;
En, of ik al dat hem kon hind'ren, hem ontdekte,
Noch was 't, dat hy, verwaand, ons doen gestaag be-
gekte:

Zo steunde op eigen magt, dat magtelooz Verstand!
Ja, hy heeft ons op 't laaft verstiten uit zyn land,
Als noodlooz en onnut aan 't hof, en aan zyn Staten!
Dit zyn de redens, dat wy, hem zo doodlyk haten.
Maar op verwachting van uw gunst, vermogend Heer,
Zo keeren we om uw Wil, na zyne dood, hier weêr;
Om onze dienst u op 't gehoorzaamste op te dragen:
Met die verbeelding, dat ze zeker zou behagen.

EIGENBAAT.

Op 't hoogste! en, tot bewyz dat gy my zyt gants waard,
Zo onderzoekt, op 't naaust, straks Kwaadaard zynen
aard,

Als ook van Vleijery; en wilt het kenbaar maaken
Aan my wat gy ondekt: zy hebben beide zaken
Van na bedenken, en myn laft te kort gedaan.
Verplicht my, met het gene ik wil te doen. wy gaan,
Terwyl gy dit verricht, myn moeder uwe ontmoett'nis
Verhalen. Ondeugd, volg.

ONDEUGD.

Mejufferen, de groett'nis,
Tot op ons wederzien.

DE DOOD.
TIENDE TOONEEL.

RECHTVAERDIGHEIT, OPRECHTHEIT.

OPRECHTHEIT.

Vervloekte! ga gerust;
De gloed van onze wraak, werd licht, heel haast ge-
bluft

Op u! verbasterd zaad! wy zullen, u zo knellen,
Dat uwe ziel, door angst, zal zoeken 't pad der hellen,
Wanneer gy weten zult, wie dat wy beide zyn.

RECHTVAERDIGHEIT.

Myn Zuster neem gedult; men zou hier door, de schyn
Van ons ontdekken. denkt wanneer dat zy ons kenden,
Hoe slecht het met de Wil, en u, en my zou enden!
Dus toom uw driften, 'k bid tot dat zy is hersteld...
Daar komt Voorzichtigheit.

ELVDE TOONEEL.

VOORZICHTIGHEIT, RECHTVAERDIG-
HEIT, OPRECHTHEIT.

VOORZICHTIGHEIT.

Houd in, Oprechtheit; 't geld
Onz aller leven, zo gy u niet stil kund houwen!
Gy moet hier welvfels, grond en wanden zelfs mistrou-
wen:

't Heeft alles in dit hof, een lufft'rend open oor;
Een onvoorzichtig woord, klinkt 't hele hof straks door.

OPRECHTHEIT.

Wel aan, 'k zal zwygen, om te volgen uw bevelen.

VOORZICHTIGHEIT.

Zulk is hoognodig. hoord, wat ik u meê zal deelen;
Maar

VAN EIGENBAAT. 55

Maar houd het beide, met Voorzichtigheit gants stil!
De Zinnen, zyn al losgebonden, door de Wil;
Ik heb het zelv gezien! Doch 't schynt of ze in de knopen
Van Ondeugd noch zyn vast gemaakt.

RECHTVAERDIGHEIT.

Dat doet my hopen.

Een goeden uitslag, van ons aangevangen werk.

VOORZICHTIGHEIT.

'k Verzekeer u daar van. maar laat ons eer men 't merk
Na haar gaan zien. voldoe terwylen myn verlangen,
En, zeg my, hoe gy zyt van Eigenbaat ontfangen;
Ik zal u dan, daar na, ondekken mynen raad,
Tot verder ondergang der Wreedard Eigenbaat.

Einde van het derde Bedryv.

DE DOOD
VIERDE BEDRYV.

EERSTE TOONEEL.

EIGENBAAT. RECHTVAERDIGHEIT *in schyn*
van Onderzoekking, OPRECHTHEIT *in*
schyn van Ondekking.

RECHTVAERDIGHEIT.

JA't is de waarheit Vorst; wy hebben ondervonden
Dat door haer't groot gezach der Majesteit geschonden
Engants'lyk is veracht, door haar verwaand bedryv:
En, wie zulks ooit bestaat, die boet na rechte aan't lyv
En goederen die schuld.

OPRECHTHEIT.

Het schenden uwer wetten
Werd met de dood gestraft.

EIGENBAAT.

'k Beken't. en elk moet letten
Om myn geboden nooit te schenden hier noch daar:
Doch myns bedunckens, tild ge aan deze zaak te zwaar.
Want zeg, wat voordeel kan zich Eigenbaat beloven
Als hy hem Vleijery en Kwaadaard liet ontroven
Door zulk een vonnis? schoon ik dan de schuld kan zien
Van haare dood, zo mag zulks'daarom niet geschiên.

OPRECHTHEIT.

(hopen)

Wat voordeel, kunt gy doch van zulk een booz wicht
Die, door zyn Kwadenaard, u maakt den toegang
open,

Daar gy gevoellooz, langs moet gaan tot uw bederv?
Dies is het billyk, dat hy, om die reden sterv:
Hier by vertoond, zyn naam, wat bank zyn ingewanden
Verbergen, daar noch eens u welvaard op zal stranden
Eêr gy het giffen zult. en wat is Vleijery,
By Vorsten, recht bezien? niets als bedriegery!

Die

VAN EIGENBAAT. 57

Die met haar guichchel-taal, zo lang der Prinzen oogen
Verblind, tot zy op 't laast zich zien, door haar bedrogen.

EIGENBAAT,

Dit, uw bewyz niet my, maar dwaze Vorsten raakt:
Waar van ik meenig tot myn slaven heb gemaakt,
Met haar te stooten uit haar staaten, eên en schatten;
Welk voordeel ik op hen, door Kwaadaard koom te
vatten,

En Vleijery: en als ik die nu nam het hoofd,
Zozag ik me, eeuwig, van zo schoone een hulp beroofd.

RECHTVAERDIGHEIT.

Gants niet, vermogend Prins; ik durv my zelfs ver-
kloekken,

Om al wat u ten beste ooit zyn kan t'onderzoekken.

OPRECHTHEIT.

En wat zy onderzoekt, werd u, door my ondekt;
Waer uit gy, zelfs kunt zien wat tot uw voordeel strekt.
Zodat gy niets verliest.

EIGENBAAT.

Gy maakt my gants onmagtig

Om u te wederstaan, door uw bewyz, zo krachtig.
Wel aan, ik stem haar dood; en geef u liên de magt,
Dat aan haar, als gy 't wilt, dit vonnis werd volbragt.

RECHTVAERDIGHEIT.

Wy zullen, straks aan haar 't bevel, van u volbrengen.
Maar, eên dat wy, haar bloed rechtvaerdig zullen plen-
gen,

Noch onderzoekken, of niet 't eene of 't andre kwaad
Verborgten zit in 't hart.

EIGENBAAT.

Doet zulks voor Eigenbaat.

En wilt u weêr by my, na gy 't volvoerd hebt, voegen;
Want u afwezen, baard myn ziel een ongenoegen;
Deweil ik, voor de glans en gloed van uw gezicht,
Heb in myn hart, alreets, een Altaar opgericht,
Daar op ik u, myn liefde, als uit een wierook koffer,
Volzoetigheên, als ze u behagen kan, opoffer.

D 5

Denkt

Denk of 'k u beide, nu niet schatte hoog en waard;
Nu 'k my, voor altyt, wens met u te zyngepaard.

RECHTVAERDIGHEIT.

U Majesteit, doet ons door zulks te zeggen bloozen.

EIGENBAAT.

Zegt, dat ge uit eerb're schaamte, uw zoet gezicht,
met rozen

En gloejend purper sierd, op 't wit eens lelie grond.
Vergun my, dat ik mag, van uw robyne mond,
Voor dat gy gaat, door die op 't smakelykft te drukken
Aan myne lippen, 't zoet der Ambrozyne afplukken,
Die als een morgen dauw, vermengt met rozengeur,
Vol zoeten Nectar daar, vloeit onophoudlyk deur.

OPRECHTHEIT.

Groot Waereld voogd, houd stal; Staatkunde mogt
ondekken

Door Ondeugd dat ge ons minde. ik zie hem. wy ver-
trekken

Een kleine wyl van u, tot d'uitvoer onzer plicht,
En uw bevel; waar na wy geensints ons gezicht
Misgunnen zullen, aan u Majesteits begeren.

EIGENBAAT.

Myn ziel zal met u gaan; en, eër niet wederkeeren
In zyne plaats, voor dat gy weër by my zyt.

TWEEDE TOONEEL.

EIGENBAAT, ONDEUGD.

ONDEUGD.

NU zie ik, dat'er niets bestaan kan in de tyd!
Hoe laat ge u, van de Min zo schandig ringelooren?
Gaat dan uw liefde, tot Staatkunde gants verlooren?
Denkt, denkt hoe dat gy hoond die schone en groote
Vrouw,

Die, om uwe Eigenbaat, u schonk haar hart en trouw.
Is't mooglyk! hoe kan 't zynlik kan't my niet verzinnen,

Hoe

VAN EIGENBAAT. 59

Hoe gy, zo ſchielyk kunt die onbekende minnen!
Zy hebben naauwelyks, haar voete in 't hof gezet,
Of haare, liefde, heeft u, 't warrig minne net
Al over 't hoofd gehaald! voor my, 't zyn blinde zaken
Die 'k niet begrypen kan.

EIGENBAAT.

En die u ook niet raken
Ofhindren kunnen. want, het moet u, alles wel
En waardig zyn, hoe ik het in het hof beſtel.
En, om dat gy myn liefde, ondeugend, hier verrasten,
Zal ik, u weder, iets vol ondeugds ſtraks belasten;
't Geen gy, wanneer gy aan myn ſtrafheit wilt geen deel-
Genoot zyn, doen zult, zo als ik het u beveel.

ONDEUGD.

'k Moet u gehoorzaam zyn; en 't zal terſtond geſchieden
Wat gy, door uwe magt, aan my ook zult gebieden.

EIGENBAAT.

Wel ga dan, eêr myn toorne en gramschap op u daal,
En breng Staatkunde om hals, door ſtrop, vergif, of
ſtaal;

't Is my alleens.

ONDEUGD.

Och! zwyg... ô Vorſt, hebt mededogen...

EIGENBAAT.

Ik zeg, gy zult het doen; of vrees myn groot vermogen:
De noot vereiſt het; zy is my niet meerder nut,
Nu Onderzoekking en Ondekking my beſchut.

DARDE TOONEEL.

ONDEUGD.

W El Ondeugd, zult gy 't doen, wat raad; of zult gy
't laten?

Volbreng ik 't, hoe zal my, in 't hof, ſtraks yder haten;
Volvoer ik 't niet, dat 's wis, dan ben ik 't hachjen kwyf;
Want Eigenbaat zal dan, in zyne toornigheid,
My, om dat ik niet heb gehoorzaamd zyn geboden,
Met

Met d' alderwreetste pyn, doen sterven duizend doden.
Hoe raakt hier Ondeugd 't beste, uit zulk een grooten
noot?

Ik zie niet anders, ô Staatkunde, als door uw dood.
Wel aan; 't besluit leit vast, en wat kan 't my verschelen,
Hoe 't met een ander gaat, als ik myn rol mag spelen.
Dat gaat er zo na toe om... maar zie daar Bedrog
Met vrouw Schynheiligheit.

V I E R D E T O O N E E L.

ONDEUGD, BEDROG, SCHYNHEILIGHEIT,
ONDEUGD.

Hoe! in den rouw?

SCHYNHEILIGHEIT.

Och! och!

Myn Ondeugd, zyt ge alleen die noch niet hebt vernomen,

Wat rampen Kwaadaard, nu straks, over zyn gekomen
Met Vleijery? zy zyn... helaas! zy... ach!

ONDEUGD.

Gy zucht!

SCHYNHEILIGHEIT.

Beide om den hals gebracht!

ONDEUGD.

Waarom toch! spreekt.

BEDROG.

De vrucht

Die Kwaadaard, door 't ontslaan der Zinnen, hem verbeelde,

Is d'oorzaak, dat hy zulk een droeve treurrol speelde!

En, Vleijery, die hem daar toe geraden heeft,

Die heeft, gelyk met hem, een sterrev-lot beleefd.

ONDEUGD.

Wie was zo stout, om die twee moorden uyt te voeren?

BEDROG.

Ach! Onderzoekking en Ondekking.

ONDEUGD.

Snode hoeren!

Zyt gy haar beulen? dorst gy deeze moord bestaan?

Daar moet de donder u te pletteren voor slaan.

Maar kon haar niemant, zulk een gruweldaad beletten?

SCHYNHEILIGHEIT.

Wie durvt hem, tegens het bevel der Koning zetten?

ONDEUGD.

Is 't mogelyk! is dit geschied door 's Vorsten last?

BEDROG.

Gewis.

ONDEUGD.

Daar is voor ons noch meêr gevaar aan vast
Als dit alleen.

BEDROG.

Is 't niet genoeg? gy doet my vrezen?

Wat is het Ondeugd? zeg 't.

ONDEUGD.

Wat is het; wat zou 't wezen?

Ach! Eigenbaat, die heeft zo even my geboôn

Dat ik, ô jammer/vrouw Staatkunde straks moet doôn.

SCHYNHEILIGHEIT.

ô Harten wee! ô ramp! wat boze gruw'lykheden!

ONDEUGD.

Een nieuwe liefde, heeft zyne aaderen en leden

Doorkropen; die zo 't schynt, hy niet durvt ondergaan,

Zo lang Staatkunde leevd.

BEDROG.

Ach! 't is met ons gedaan

Indien zulks voortgang heeft. maar wie is 't diedoor
liefde,

Des Vorsten borst, eêr wy het merkten, zo doorgrievde?

Kend gy haar naam? ik bid, zo maak ze ons ook bekend.

ONDEUGD.

Niet kennen! al te wel. was ik daar nooit omtrent

Geweest, ik had dan niet... hoor toe ik zal ze u noemen.

SCHYNHEILIGHEIT.

Wie is 't?

ON

ONDEUGD.

Die twee, die ik zo even dorst verdoemen.

BEDROG.

O Min, die 's Vorsten magt gewiffelyk gants verplet.

ONDEUGD.

Wat raad hier tegen?

VYVDE TOONEEL.

BEDROG, SCHYNHEILIGHEIT, ONDEUGD. VOORZICHTIGHEIT, RECHTVAERDIGHEIT, *in schyn van Onderzoekking*, OPRECHTHEIT, *in schyn van Ondekking, ter zyden haar verbor-gen houdende.*

VOORZICHTIGHEIT.

„ K Oom, 't is tyd, vriendinnen let
 „ Op haar besluiten. hier kunt gy haar spreken hooren;
 „ En zonder dat wy haar in 't minst daar in verstooren.

ONDEUGD.

Nu, Heer Bedrog, laat ons doch horen uwen raad?

BEDROG.

'k Ben Ondeugd radelooz.

ONDEUGD.

Een jammerlyken staat
 Voor zulk een man! doorzoek al uw bedriegeryen
 Om deze zwaren storm, en doodse klip te myen;
 Daar anders, licht, den hulk van ons geluk op stoot,
 En barstende verzinkt

BEDROG.

Wyzyn, 'k beken 't, in noot;
 En hoe ik my bedenck, ik kan geen middel vinden,
 Om d'oorzaak van 't gevaar t'ontdekken of t'ontbinden.

ONDEUGD.

En gy Schynheiligheit, weet gy ook niet met al
 Te raden, dat men keer die zwaar gedrygde val,
 Die ons hangd boven hoofd?

SCHYN-

SCHYNHEILIGHEIT.

ô Neen. ik voel myn zinnen
Niet magtig om te raân, wat dat men moet beginnen
Tot onze welstand. leen onz, Ondeugd, uwe hand:
Zo niet, zo raken, Vorst, en wygelyk van kant.

ONDEUGD.

Indien 't my mooglyk was, gy zoud niet lange wachten
Na myne hulp; ik zweer 't, ik had al lang myn krachten
In 't werk gesteld. maar 't is met my nu, even eens
Of Ondeugd, niets meêr heeft met Eigenbaat gemeens.
Die heksen, brengen ons gewis in deez verwarring,
Door d'eene of d'andre vond! had ik maar, zonder
marring,

Haar beide, toen ik haar het aller eerste zag,
Fluks uit het hof gejaagd; dan had hier geen geklag
Noch jammeren geweest. maar... stil... 'k heb iets ver-
zonnen.

BEDROG.

Laat hooren wat het is?

ONDEUGD.

Het beste dat wy kunnen
Verrichte in deezen noot, na ik het heb gegift,
Is, dat we Arglistigheid gaan spreken; of zy wist
Ons raad te geven. want haar brein dat is geslepen
Op alderhande slag van slinkse en arge grepen:
Zy heeft met ons, gelyk, ook aandeel in dit kwaat:
Dat ons gedreigd werd, door de drift van Eigenbaat:
Licht brengt zy, hem weêr, tot zyn kennis en tot reden;
Want hy, gelyk gy weet, volgt met vermaak haar zeden.

BEDROG.

't Behaagd my. laten we ons, fluks naar die waarde
spoên:
En, door Arglistigheid, ons voor 't gevaar behoên.

ZESDE TOONEEL.

VOORZICHTIGHEIT, RECHTVAERDIGHEIT *in schyn van Onderzoekking*, OPRECHTHEIT, *in schyn van Ondekking*.

VOORZICHTIGHEIT.

GA, gamaar; en gebruik Arglistigheid haar streken; Voorzichtigheit, zal die vermorf'len en verbreken: Gy zyt al veêr genoeg, nu dat gy staat benard In uwe vonden. zie, van vreugde springt myn hart; Myn waarde Oprechtheit en Rechtvaardigheid verheven!

Ik zie de Wil, alreets door u, weêr gants herleven; In een veel hooger staat als zy voordezen was. Zie eens Vriendinnen, door dit helder spiegel glaz, Hoe hoog uw luyfter stygt, en hoe de boze dalen! Zie, hoe oprechte Wil, in't eind, zal zegen pralen, Op haar vyanden; en, haar trappen met de voet; En parsiën uit haar hart, haar gruwlyk harten bloed! Ja, als de morgen zon verschynd met gulde glansen, Zo zult gy zien haar hoofd verzierd, met goud kranzen Van't Hemelse Verstand: de zuivre Deugd zal weêr, Vergood, in haar gemoed, zich zetten heerlyk neêr. Noch maar een kleine wyl, belet aan u, die trappen Van zulk een waardigheid, in vryheit op te stappen. Hoord wat dat gy, hier toe, alleen hebt t'onderstaan...

OPRECHTHEIT.

Mevrouw, daar ginder komt het vloek verwantschap aan; Arglistigheid verzeld haar.

VOORZICHTIGHEIT.

Laaten we ons verfleken:

Ik zal u, strak, van 't geen gy doen moet, verder spreken.

ZEVENDE TOONEEL.

VOORZICHTIGHEIT, RECHTVAERDIGHEIT, *in schyn van Onderzoekking*, OPRECHTHEIT, *in schyn van Ondekking*, ter zyden.
 ARGLISTIGHEIT, BEDROG, SCHYNHEILIGHEIT, ONDEUGD.

ARGLISTIGHEIT.

Hoe kan het zyn, dat hy zo buitensporig komt,
 Dat hy Staatskunde wil vermoorden! 'k sta verstomd
 Van uw verhaal! en ik bespeur met myn gedachten
 Dat wy al dit gevaar van Onderzoekking wachten,
 En van Ondekking; die hem snodelyk ondekt
 Wat haar tot voordeel, en wat ons tot nadeel strekt.
 En zo dit waar is; zyn het, vaste en klare blyken,
 Dat zy lién geensints zyn, die geen, die zy geleiken.
 Want wie in Eigenbaat behagen vind, die zal
 Nooit naar zyn vrienden dood niet trachten, noch haar
 val:

Maar wie die doden durvt, die geeft, ons, klare merken,
 Dat zy Oprechtheit en Rechtvaerdigheid in werken
 En daden zyn.

SCHYNHEILIGHEIT.

Die zyn te magteloos, om in
 Dit hof te komen.

ARGLISTIGHEIT.

En 'k geloov 't nochtans vriendin.
 Zy zullen geen gevaar ontzien; noch goed, noch leven,
 Om Eigenbaat en ons een steek des doods te geven.
 Voeg hier haar wraaklust by, voor d'aangedane spyt,
 Doe zy, door Eigenbaat, het alles raakten kwyt
 Dat ze, als een wettig erv, in vrede en rust bezaten
 By 't leven van Verstand.

ONDEUGD.

Ik wil my hangen laten
 E Aan

Aan d'aller hoogste galg, in ketens, band en sfrop,
 Indien Mevrouw niet slaat die spyker op zyn kop!
 Want als ik my bedenk, zo vind ik, in hun wezen
 Verscheide trekken van Rechtvaerdigheid te lezen:
 Te meêr, wyl al haar doen gants even is en slecht,
 Recht tegen onzen aard, op listen afgerecht.
 Haar aangezichten zyn vol kreuken en vol plooijen!
 Bekwame grinzen, om twee aapen op te tooijen:
 Daar onz, in tegendeel, een glad en sierlyk vel,
 Behaaglyk overdekt het gantse lyvs gestel.

BEDROG.

Gesteld, zy zyn het. hoe kunt gy dan mooglyk vinden,
 Dat zy, des Vorsten oog, zo wisten te verblinden?
 Want hy heeft immers, een te snel en scharp gezicht
 Dat hy, die ballingen niet kennen zou.

SCHYNHEILIGHEIT.

Niet licht
 Is zulks, myns oordeels ook, door haariên aan te
 vatten.

ONDEUGD.

Maar denk, dat Eigenbaat heel lichtlyk uit kan spatten
 Als hy zyn Vleijery, en zyne Kwaadaard mist?
 En dan, Staatkunde wil vermoorden.

ARGLISTIGHEIT.

Ja, zo is 't.

BEDROG.

Hoe werden wy 't bewust? hoe is dit te beletten?

ARGLISTIGHEIT.

Laat my begaan; ik zal zyn driften wel verzetten.
 Ik heb noch pylen op myn koker, waar door hy
 Verlost zal werden, van die liefde en razerny:
 En zy, die deze brand, in zyne boezem stichten
 Zal ik, doen beven en voor myn vermogen zwichten.
 Myn list heeft nooit voor zulke onnozele gebukt;
 Maar 'k heb Oprechtheit en Rechtvaerdigheid verdrukt
 Wanneer het my maar luste! en zyn 't de bannelingen

VAN EIGENBAAT. 67

Zozullen, 'kzweer het haar, zy 't jammer lied haast zingen.

Het zy dan hoe het zy; 'k wil weten wie zy zyn;
En niet verleid zyn, door zulk een verbloemde schyn:
Men moet my zelfs niet, met myne eigenschappen ter-
gen.

Ga ergens, Ondeugd, u zo lang in 't hof verbergen
Tot ik, de neiging van myn zoon heb ondertast;
Maar maak dat hy, u, in uw schuilhoek, niet verrast;
Hy zou, u daar, gewis, in zyne toorn doorsteeken,
Om dat gy, waart te lang gebleven in gebreken,
Van zyn bevelen uit te voeren: hy is wreed
Op elk, die zyne last veracht, gelyk gy weet;
'k Beloov u, dat myn zorg terwyl, voor u zal waken,
Endoen u wederom, in 's Vorst zyn gunst geraken.

ONDEUGD.

Ik zal my wel, Mevrouw, verbergen. maar uw woord...

ARGLISTIGHEIT.

Stel u geruft... daar komt hy; Ondeugd! maak u voort.

ACHTSTE TOONEEL.

EIGENBAAT, ARGLISTIGHEIT, BEDROG,
SCHYNHEILIGHEIT. VOORZICHTIG-
HEIT, RECHTVAERDIGHEIT, *in schyn*
van Onderzoekking, OPRECHTHEIT,
in schyn van Ondekking, ter zyden
verscholen.

EIGENBAAT.

'k **H** Ad niet gedacht, om u, myn moeder, hier te vinden!

ARGLISTIGHEIT.

Is dit de plaats dan die gy stelde, aan uw beminden?

EIGENBAAT.

'k Versta niet, wat gy daar meê zeggen wist, Mevrouw!

A R G L I S T I G H E I T.

Ik dacht wel, dat ik zulk een antwoord krygen zou;
 Maar denk niet, dat ik zo, myn kennis heb verloren,
 Dat my uw nieuwe min niet komen zou ter ooren.
 Wat roekeloosheit heeft u dus myn zoon, verlyd,
 Dat gy zo verre van uw plicht geweken zyt?
 O Onverzetbre schand! vergroot gy dus uw staaten
 Door uwer vrienden dood? kunt gy Staatkunde haten,
 En twee gedochten, die niet waardig zyn het licht
 Beminnen; en om die, haar doden? ken uw plicht
 Toch beeter. ruk van uw gezicht dien band, dat kluister
 Dat u verlyd heeft; en, u wand'len doet, in 't duister,
 Langs een onveilig pad, daar gy de weg niet kend.

E I G E N B A A T.

Niet hoger; 'tis genoeg; ik ben geensints gewent
 Te hooren zulk een taal, van u; of vreez my moeder.
 Wat veyliger belchut; wat zekerder behoeder
 Voor my, nu my verzeld het waardig Onderzoek
 En zuivre Ondekking beide in wysheit even kloek?
 Kan ik de liefde, van die schoonheên wel versmaden,
 Die my elk oogenblik ten dienst staan, en my raden
 In alles wat my strekt tot wel-zyn, en tot eer,
 Door vaster redens, als Staatkunde me immermeêr
 Heeft kunnen tonen? want, haar nieuwicheên en
 vonden,
 Die steunen maar alleen op losse en brosse gronden,
 En gissingen, die haar zelfs veelmaal zyn gemist.
 Waarom noch langer dan myn tyd met haar verk wift,
 Die gy, zo wel als ik, zo menigmaal zaagt dwalen;
 En die in schoonheit, by myn schoonheên, niet kan
 halen?
 Wraak dan niet meêr Mevrouw, 't beloop dier eed'le
 drift
 Die my vergoden zal.

A R G L I S T I G H E I T.

Of, daar ge u door, een slist

Geslepen tot uw moord, zult zien door 't hart heen
drukken,

Wanneer gy denken zult de vrucht dier vreugd te pluk-
ken.

'k Vreez, vaart gy voort, dat gy zult vallen zulk een val

Dat u, en 't hof te laat, uw min berouwen zal.

Laat u, myn zoon, dan door uw moeder toch ver-
manen

Dat gy te rugge ziet?

EIGENBAAT.

Mevrouw uw arrigwanen,

Werd met de minste schyn van reden ondersteund.

ARGLISTIGHEIT.

Kund gy niet zien, op welk een brooz gestel gy leund

Met uw gedachten? 't is als hart'looz riet, en brozer.

Zy zyn die gy bemind, veel arger en veel lozer

Als gy ooit denken zoud.

EIGENBAAT.

'k Zeg noch, gy toond my niet

De minste blyk, waar in men haare loozheit ziet.

ARGLISTIGHEIT.

Ik, zal, 't u toonen, als gy my maar aan wild hooren.

EIGENBAAT.

Wel aan, schoon 't my mishaagd, 'k leen u daar toe my-
ne ooren.

ARGLISTIGHEIT.

Is dat geen klaare blyk haars loosheit, dat ze u doen

In dollie gramschap op uwe onderdanen woën?

Twee hebt ge'er reeds gebragt, door haare raad om 't
leven!

En tot de darde moord hebt ge Ondeugd last gegeven:

Om haare min, wilt gy, dat hy Staatkunde dood.

Wat steld die min myn hart, om u, in angst en noot!

Ach! wilt ge uw magten, zo verspillen en verdeelen;

Wat magteloze rol zult gy in 't eind dan speelen!

Kunt gy, het onheil noch niet merken, dat m' u brouwd

Door een verbloemde schyn? gy werd dus voort gestoud

En als een roerloos fchip gefolterd in de baaren,
Door felle stormen: en, zo gy dus voort wild varen
Zozult ge, in't kort, uw hulk van welvaard zien ge-
strand.

Neem haast een middel, tot uw redding, by de hand;
't Gevaar is al te na om lang daar mee te dralen.

EIGENBAAT.

Wat zal ik doen, Mevrouw? myn zinnen zyn aan't
dwalen!

Myn kennis, ik beken't, staat pal hier voor en ftill!
Myn twyff'ling wil al't geen dat myne min niet wil.

ARGLISTIGHEIT.

Beveel aan my, myn zoon, 'tbelangen uwer zaken:
Ik zal u, dan wel haast doen uit dit doolhof raken.

EIGENBAAT,

Doet alles wat dat gy voor my het nodigfte acht.

ARGLISTIGHEIT.

Wanneer, en waar heb ik, uw welstand niet betracht?
'k Hoop u, zo klaarlyk, als het daglicht aan te toonen
Wat voor gedochten, in die fchone kleëren woonen,
Daar gy uw min, zo haast en ftark hebt op geveft.
Gaat, neem uw ruft, in uw vertrek; het is u't beft:
Gyzult my daar niet lang, 'k verzekeer't u, verbeiden,
Of ik zal door Bedrog, uw liefstens by u leiden,
Geheel ontmaskerd, en gants anders opgefchikt,
Als in 't bedrieglyk kleed, waar door gy zyt verftrikt.

EIGENBAAT.

Ach! zo't die fchone zyn, Mevrouw, die zy my fchynen.

ARGLISTIGHEIT.

Plaagt my dan, vryelyk met d'alderwreedfte pynen,
Die ge ooit bedacht hebt: en het zal my zyn een vreugd,
Als gy uw min, haar, door myn dood opoff'ren meugt.

EIGENBAAT.

Ik ga. vol hoop en vreez zal ik uw komft verwachten.

ARGLISTIGHEIT.

En ik zal onderwyl, myn zinnen en gedachten
Opfcherpen; en haar dan beftpringen van naby.

NE-

NEGENDE TOONEEL.

VOORZICHTIGHEIT, RECHTVAERDIG-
HEIT, OPRECHTHEIT.

VOORZICHTIGHEIT.

VRiendinnen haaft u ; volg. want anders wierden wy
Hier lichtelyk ondekt : haar lift die zy besloten
Diend door de Zinnen en de Wil om ver gestoten.

Einde van het vierde Bedryv.

VYVDE BEDRYV.

EERSTE TOONEEL.

VOORZICHTIGHEIT, WIL, ZINNEN.

WIL.

MAak u, myn Zinnen, nu tot myne hulp bereid;
 Ik eifch uw byftant nu, door Vrouw Voorzichtigheit:
 Wy zyn reeds halv gered uit al d'ondraagbre laften,
 Die Eigenbaat op myne en uwe fchoud'ren paften;
 De Goden helpen ons; verzuim nu hare gunft
 Niet roekeloos; want gy zoud, namaals maar om zunft
 Weër pogen tot die ftaat en dat geluk te raken:
 Wilt dan met my gelyk, voor uw behoud'nis waken;
 Streev naar die Vryheit die gy t'famen eër bezat:
 Dat onwaardeerlyk goed, dat alles in zich vat
 Wat fchoongenaamd werd! ja daar Vorft Verftant op
 roemde

In zyne tytels, en hem d'opper Vryheer noemde!
 Maar, laas! te vroeg, voor ons, van 't levens licht be-
 roovd,
 Van 't wreedfte-monfterdier, dien Eigenbaat! zyn
 hoofd,
 Dat zyn vervloekte rif noch torft, zalik verwachten
 Van u, tot koeling van myn wraakluft; of verfmachten
 Als een rampzalige die 't alles wederftreevd,
 Als dien tieran, my, in myn ervdeel overleevd:
 Niets is my fchrikkelyk, de dood, noch beul, noch finar-
 ten
 Wanneer gy, nevens my, myn wraakluft neemt ter
 harten.

VOORZICHTIGHEIT.

Mevrouw gy woed; ik bid u, fchep een weinig aâm,
 De Zinnen zullen u, in aller Goden naam,
 Kloekmoedig helpen; want zy voelen haar bezwaren

Zo wel als gy, vrouw Wil: zyzyn reets veel gevaren
 Met u doorworfeld. zou elk nu ten einde loopt
 Het laaft van uw verdriet (ik bid u dit niet hoopt.)
 U niet behulpzaam zyn? ik weet, dat haare harten
 Gevaaren, pynen, noot, en alle rampen tarten
 Die ooit de Wreedheit vond: zyzyn in 't zelve fchip
 Van uw geluk gefcheept; ô Wil! een zelve klip
 Daar gy op stranden zoud, zou meê haar heil op fran-
 den.

'T GEVOEL.

Voorzichtigheit zegt wel: zo lange als deze banden,
 Onz onafscheidelyk, te famen houd aan een,
 Zozweeren we, onze trouw en hulp u, in 't gemeen,
 Om al dat adderszaad, en eere-loze fielen
 Te brengen om den hals! of anders onze zielen
 Op t'offeren voor uw heil, en onze vrygheit!
 En, die zulks niet volbrengt, zyn eeuwiglyk ontzeid
 Der Goden hulp; uw gunst; en, voorts als een verrader
 Van 't Volk voor 't Vaderland gehandeld.

W I L.

'k Wil geen nader
 Bewyzen van uw trouw, myn Zinnen; neen, gants niet:
 En, heb ik door een drift van wantrouw, heden, iet
 Getwyfeld, wyt zulks, aan 't herdenken van myn
 finarte

En hope van myn wraak; die lyden op myn harte
 Te worst'len tegens een, en, maakten my ontroerd:
 Door die hertstogten, wierd my brein zo ver vervoerd
 Dat ik onmagtig was 't beloop daar van te dwingen...

VOORZICHTIGHEIT.

Daar komt Arglistigheit; zy zoekt u te bespringen
 Met haar Trouwloozheit. komt, verschuuld u hier
 tot dat

Ik, aan u, raden zal dat gy haar beide vat.

TWEEDE TOONEEL.

VOORZICHTIGHEIT, WIL, de ZINNEN,
ter zyden verscholen. ARGLISTIGHEIT,
 TROUWLOOZHEIT, *in ſchyn*
van Staatkunde.

ARGLISTIGHEIT.

♫ J A bedank het niet, Mevrouw, als aan myn liſten,
 Die u, uit dat gevaar des doods te redden wiſten,
 Dat ù beſteld was, door de Vorſt zyn nieuwe min.

TROUWLOOZHEIT.

Maar, vrouw Argliſtigheit, beeld gy u zelve in,
 Als dat Oprechtheit zou haar klederen verruilen
 En met Rechtvaerdigheid, zich onder 't dekkleed ſchuil-

len

Van Veinzery? het heeft, myns dunkens, weinig ſchyn.

ARGLISTIGHEIT.

Ja'k twyfel niet, Mevrouw, of zy liên zullen 't zyn:
 En dat ze uit wraakluſt, om ons onheil te verwekken,
 Haar zelve, met het mom van Veinzery bedekken.

TROUWLOOZHEIT.

Maar haar voorgaande wyz van leven, hier in 't hof,
 Die geven my, van haar te denken, and're ſtof:
 Mevrouw, gy zyt misleid; zy zullen die niet wezen:
 Want al haar doen, dat was gants ſlecht en recht voor
 dezen.

ARGLISTIGHEIT.

Maar 't geen dat eertyds was, dat vind men heden niet:
 Wat nooit gedacht wierd, is doch menigmaal geſchied:
 De tyden keren om, en maken vaak in dingen
 Die elk ſtantvaſtig dacht te zyn veranderingen.
 Voor dezen heerſten hier Verſtand, nu Eigenbaat;
 Verſtand die hield haar beide, in achting, eer, en ſtaat,
 Tot zo lang, tot hy wierd door Eigenbaat bedroogen;
 Op wien hy achteloos, door liefde floeg zyne oogen

VAN EIGENBAAT. 75

Vol van onkuife min; wyl hy die Vorst versleet
 Voor 't geen hy nimmer was. nu weet gy welk een leet
 En hoon, men haar toen deed, door onze list, verdragen:
 En voorts liet haar, Verstand van 't hof door Ondeugd
 jagen.

Ook weet gy, alzo wel als ik 't u zeggen kan,
 Dat nooit Rechtvaerdigheid, haar liet mishand'len van
 Onze Ondeugd, noch van zyn voortdryvers, ongewro-
 ken.

En kunnen ze onz wel, op een beter wyz bestoken,
 Om doel te treffen van 't verlangen na haar wraak,
 Als door een schyn die gants vervreemd schynt van die
 zaak?

My dunkt dat wy daar van geen meêr bewyz behoeven;
 Dewyl we aan Vleijcry en Kwaadaard, reets de proeven
 Daar hebben van gezien: ja lichtelyk zo zou
 Gy daar meê een bewyz van zyn geweest, Mevrouw.
 Sla verder, zo gy wilt, maar eens een weinig aching,
 En neem 't gedrag der Wil, na reden in betrachtig,
 Kund gy, zo keur haar dan meê van dien aanslag vry:
 Ik acht de Zinnen reets al uit haar slaverny
 Geraakt te zyn! is't waar, zo gaan wy gants verloren
 Alshier, door ons, geen hulp daar tegen werd geboren.

TROUWLOOZHEIT.

Wat hulp is dienstig, als het reets zo verre al is?

ARGLISTIGHEIT.

Dit; dat men heim'lyk haar in een gevangenis
 Doe sneuven, zonder dat het komt tot 's Vorsten kennis.

TROUWLOOZHEIT.

Wie zou hier durven doen de Majesteit die schennis?

ARGLISTIGHEIT.

Een yder; wyl 't geschied om bestwil, en uit nood.

TROUWLOOZHEIT.

Maar hoe verbloemd gy als 't geschied is hare dood?

ARGLISTIGHEIT.

Men zal haar lyken, zo lang dekken en bewaren,
 Tot dat des Vorsten min verkoeld, raakt aan 't bedaren,

En

En, strooijen, daadlyk, na haar dood een vals gerucht,
Dat zy, bekend zynde, ons zyn met geweld ontvlucht.

TROUWLOOZHEIT.

De vinding die is goed. maar wie zal haar doen sneven?

ARGLISTIGHEIT.

Daar toe heeft Ondeugd, my, alreeds, zyn woord gegeven.

TROUWLOOZHEIT.

Maar dat men ze eerst geveinsd eens aansprak, en dus wift

Haar wel te kennen?

ARGLISTIGHEIT.

Neem de proev; gebruik uw list;
'k Zal u behulpzaam zyn.

TROUWLOOZHEIT.

En, komen wy t' ontdekken
Wie dat ze zyn, 't zal my een vreugd zyn; en, verftrekken
Tot veel gerustheit in 't vergieten van haar bloed.

ARGLISTIGHEIT.

Hoe gund Staatkunde haar vyanden zo veel goed?
Gy moest in hare dood, alleen, uw vreugde stellen;
En geenzints, om een zaak u, zo voordeellig, kwellen:
Volg zelfs de regels van uw kennis van den staat,
Daar elk door sneuv'len moet, als 't is voor Eigenbaat.

TROUWLOOZHEIT.

Gy hebt gelyk, Mevrouw. een menslyk mededoogen
Die maakte my, met haar, meêlydend en bewoogen,
Om dat zy schoon zyn.

ARGLISTIGHEIT.

Neem haar schoonheit eêr tot stof
Van uwen haat... ai zie eens, naar het buiten hof!
Zy komen herwaards aan. laat ons nu wel op passen
Om door Staatkunde, haar t' ontdekken en verrassen.

DARDE TOONEEL.

TROUWLOOZHEIT, *in schyn van Staatkunde,*
 ARGLISTIGHEIT. RECHTVAERDIG-
 HEIT, *in schyn van Onderzoekking,* OP-
 RECHTHEIT, *in schyn van Ondekking.*
 VOORZICHTIGHEIT, WIL,
 de ZINNEN *ter zyden verscholen.*

RECHTVAERDIGHEIT.

WY steuren, na het schynt, Mevrouwen, in haar reën.

TROUWLOOZHEIT.

Gants niet, Mejufferen, het zyn geen bezigheên
 Van staadsbelangen, daar wy t' samen over spraken,
 Noch zouden die, gants niet, om uwe bykomst staken:
 Maar in het tegendeel, zyn wy op 't hoogst vereerd,
 Als door u by zyn, ons gezelschap werd vermeêrd.
 Ook zal ons minder stof van reden, nu gebreken,
 Als we in u by zyn, voorts vervorderen te spreken
 Van zoetigheden, die ons brein en onze geest
 In alle zedigheit opscherpen.

RECHTVAERDIGHEIT.

't Is het meelt

Daar wy, ontslagen van de staatsse bezigheden,
 Gants nutt'lyk onze tyd aangeven en besteden.

ARGLISTIGHEIT, *tegen Trouwloozheit.*

„ Vaar voort het zal wel gaan; d'onnooz'ledie begint
 „ Alreets t'ondekken welk een harts-tocht zy bemind.

TROUWLOOZHEIT, *tegen Arglistigheit.*

„ Stel u geruft, Mevrouw, ik zal 't zo wel beleggen,
 „ Dat ge u verwond'ren zult.

RECHTVAERDIGHEIT.

Wat b'lieft Mevrouw te zeggen?

TROUWLOOZHEIT.

Mejuffer, 'k spreek, Mevrouw van een gering verschil

Dat

Dat we u, indien het was met uwer beider wil,
Voorstellen wilden, om te siffen ons verschelen.

R E C H T V A E R D I G H E I T.

Indien 't Mevrouw behaagd, kan ze ons zulks mede
delen:

En ingevalle dat het is in onze magt
Een uitspraak over uw verschil te doen, verwacht
Een oordeel van onz, zo rechtvaerdigh en beschyden
Als gy begeeren zult: want wy tot allen tyden
Een billyke uitspraak doen.

A R G L I S T I G H E I T, *tegen Trouwloozheit.*

„ Dat bind myn argwaan vast!

„ Gy hebt d'onnoozle reeds al meêr als halv verrast.

T R O U W L O O Z H E I T.

Wy wenssen anders niet; en trachten na geen voordeel:
Wie ongelyk heeft van ons tween, zal by uw oordeel
Best kenn'lyk zyn. 't geschil bestaat hier in dan, dat
Mevrouw Arglistigheid zegt, dat Oprechtigheit 't pad
Van Veinzery vaak heeft bewandeld; en met kleêren
Haar afgeleend, wel durvt haar zuiv're leên onteeren;
Om, op een listige en bedriegelyke wyz,
i' Ondekken eenig kwaad. dit houd zy ryz op ryz
Styf staande tegen my, schoen ik haar koom te toonen
Dat by Oprechtheit, gants geen Veinzery kan woonen.

O P R E C H T H E I T.

't Zou kunnen zyn, Mevrouw, dat meenigmaal, door
noot,

Oprechtheit zulks moest doen, om door die list een
groot

Gevaar, het geen dat haar gedreigd wierd voor te ko-
men:

Of als zy wettelyk een kwaad heeft voorgenomen
Te straffen; en, dat zy d'ontknoping van dat kwaad
Zyn oorsprong duister vind, zo moet zy haar gelaat
En kleed, een andre schyn als haar behoorlyk geven;
Om door die Veinzery, door 't diepst geheim te streven
Het geen de waarheit, van die kwaade zaak bedekt.

T R O U W -

TROUWLOOZHEIT.

Maar werd Oprechtheits eer niet door die daad bevlekt?

OPRECHTHEIT.

♠ Neen; het staat haar vry om by der hand te vatten
Die midd'len die zy 't beste en oorbaarlykst zal schatten
Tot een bestraffing, van die Onrechtvaerdig is
En afwykt van de Deugd.

ARGLISTIGHEIT.

Mevrouw, het is gewis,
Gy staat in 't ongelyk: haar oordeel rust op reden
Die zelv Rechtvaerdigheid niet beter zou ontleden,
Al had Oprechtheit zelv voor haar het woord gedaan.

TROUWLOOZHEIT.

Ik zie deez Jufferen, Mevrouw, daar ook voor aan.

ARGLISTIGHEIT.

Men zal het zien met haar, die kleedren afte lichten.

OPRECHTHEIT

Het zal niet noodig zyn dat gy dit zult verrichten;
Wyl we, openhartig u, bekennen dat wy zyn
Die gene die gy meend: wy hebben deze schyn,
♠ Aterlingen van het mensdom! aangenoomen,
Om u, op 't onverzienste, uw boozheit in te toomen.

TROUWLOOZHEIT.

Weet gy wel waar gy staat?

OPRECHTHEIT.

Ja; in het heerlyk hof,
Dat Eigenbaat, door zyn gevolg en Ondeugd, grof
En gants tierannig heeft Verstand zyn magt ontwron-
gen;

En, op de Wil haar nek het slaavse-juk gedwongen.

TROUWLOOZHEIT.

Durvt gy, aan ons, zo stout, dit wryven in 't gezicht,
Verwaande ballingen? het was de Vorst zyn plicht,
Verstand, en Wil, aldus te hand'len en te snuiken,
Zou hy, voor zyn gezach, Verstand zyn magt doen
duiken,

♠ Harffenloze, toevd, het geld gewis uw lyy;

Wy

Wy zullen, straks, de Vorst ondekken uw bedryv.
V O O R Z I C H T I G H E I T .

Nu is het tyd.

W I L .

Schiet toe, en grypt haar aan, myn Zinnen.
' T G E V O E L .

Wy zullen d'aanvang nu van onze wraak beginnen,
Aan u vervloekte twee.

W I L .

Bind, met een strik en bast,
Haar handen voort by een.

A R G L I S T I G H E I T .

Help, help; wat overlast
Werd ons hier aangedaan...

W I L .

Stop met een doek haar monden.
Rechtvaardigheid gy kund haar nu, zo sterk gebonden
Zo lange in zekerheit bewaren, tot dat wy
U Eigenbaat en al zyn. ..

V O O R Z I C H T I G H E I T , *tegen Rechtvaardigheid
en Oprechtheit.*

Haastig aan een zy,
Alsge Ondeugd, onverwacht, wilt in zyn loop betrap-
pen:
Hy naderd onz, maak haast, met groote en wyde stappen.

V I E R D E T O O N E E L .

W I L , D E Z I N N E N . O N D E U G D . V O O R -
Z I C H T I G H E I T , O P R E C H T H E I T , R E C H T -
V A E R D I G H E I T , *met de gebondene A R G -*
L I S T I G H E I T *en T R O U W L O O Z -*
H E I T , *ter zyden verscholen.*

O N D E U G D .

W A A R l e i d d a t D u i v e l s z a a d d i e t w e e M e v r o u w e n
h e e n ?

W I L .

VAN EIGENBAAT.

WIL.

Zwyg, daar het my behaagd. en 'k meen aan u geen reën
Daar van te geven.

ONDEUGD.

Niet! dan zal ik 't u wel leeren
Door deze bullepeez, u braav wat af te sineeren.
Wat bruft my hier de Wil! zult gy, tot my, uw man
Dus spreken? weet, dat ik u anders leeren kan.

WIL.

Ondegenste der aard, poogd gy hier door uw dreigen
Myn Wil, zo gy begeerd te buigen en te neigen?
Uwe ingebeeld magt, heeft uitgediend by my;
Verwagt eêrlang uw loon.

ONDEUGD.

Wat bruft my deze pry!
Zy dreigd. hoe zal 't hier gaan?

WIL.

Zo als het van te voren
Ging, in Verstand zyn tyd.

ONDEUGD.

Wat moet ik langer hooren?
Als in Verstand zyn tyd! 't was goed indien hier niet,
Door Eigenbaat gevoerd wierd, 't opperste gebied:
Die mogendheit, heeft al te goeden zorg gedragen
Voor zulk een wissel-beurt.

'T GEVOEL.

Hoe laat gy u zo plagen
Mevrouw? 't is al te veel geveert van ons geduld.

ONDEUGD.

Roert gy den snater meê? 'k zeg rekel dat gy zult
Uw bakhuiz houden, als gy niet uw maagre kneuken
Wilt door myn handen zien gelyk als stokvis beuken.
Ziet gy noch zuur, zeg schurk? dat u de moord moet
staan.

F

WIL.

WIL.

't Is lang genoeg. vat hem, myn Zinnen, daadlyk aan.

ONDEUGD.

Dats mis. Ô ho! ik zal die pas u wel verzetten.

RECHTVAERDIGHEIT.

Dat zal Rechtvaerdigheid wel, aan u schelm, beletten.

ONDEUGD.

Hoe! wie Rechtvaerdigheid? die heb ik nooit gekend.

RECHTVAERDIGHEIT.

Niet eere-loze fielt! waart gy'er niet ontrent

Toengy, en Vleijery, haar van dit hof verbanden?

'k Voorzeid u toen al, dat gy zoud, in myne handen

Vervallen, als gy, daar het allerminste op dacht.

ONDEUGD.

Ach! 't wierd om Eigenbaat, door my, alleen volbragt;

Ik moest gehoorzaam zyn. ai wilt het my vergeven;

Gy hebt, wel meêr, op hoop van Ondeugds beter leven,

Door uwe vingeren, zyn feilen aangezien.

RECHTVAERDIGHEIT.

Wilt nu niet hopen dat zulks meerder zal geschiên.

't Is waar, 'k vergaf u vaak uw boosheên en gebreken;

Maar 'k heb nooit, na die tyd, het allerminste teken

Van beterschap, in al uw levens-loop bespeurd.

ONDEUGD.

Maar denk Rechtvaerdigheid dat nimmer is gebeurd

Kan, ach! verhoor my toch, daar na wel eens gebeuren.

Tegens Wil.

Spreek toch een woord voor my.

WIL.

'k Zag liever u verscheuren,

Als losgelaten; neen, bezucht, beweên, beklaagd

Nu uwen moet wil daar gy ons meê hebt geplaagd.

Rechtvaerdigheid wilt hem by d'andre twee bewaren;

'k Wil voor een korte wyl hem noch in 't leven sparen.

ONDEUGD.

Was Eigenbaat hier. ach! ik was verzekerd, dat

Hy wel beletten zou my zo te kneev'len.

WIL.

WIL.

Wat

Rept gy van dien Tieran ! zyn magt is hem ontnomen.

ONDEUGD.

Door wie?

WIL.

Dat zult gy zien wanneer hy hier zal komen :
Gyzult, dien rover van myn staaten goed en bloed,
Vol doodschrik, magtelooz zien vallen my te voet. . .
Maar wat wil dat gerucht?

VOORZICHTIGHEIT.

't Is Godsvrucht, die hier beide
Schynheiligkeit, komt met, Bedrog gevangen leiden.

VYVDE TOONEEL.

WIL, VOORZICHTIGHEIT, OPRECHT-
HEIT, *de ZINNEN*; GODSVRUCHT, *met*
SCHYNHEILIGHEIT *en* BEDROG ge-
vangen. RECHTVAERDIGHEIT, *met*
ARGLISTIGHEIT, TROUW-
LOOZHEIT, *en* ONDEUGD *ter*
zyden gevangen houdende,
verscholen.

SCHYNHEILIGHEIT.

LAat los gy oude; of vreez des Konings ongenaâ.

GODSVRUCHT.

Wie is uw Koning, zeg? Bedriegster, zielen schaa,
En oorzaak van 't bederv der menselyke zeeden;
Gy huichelaarster in uw plichten en gebeden;
Verachtster van de Deugd, bezitster van myn staat;
Wie zou ik vreezen? spreekt.

SCHYNHEILIGHEIT.

Den Groot-Vorst Eigenbaat.

GODSVRUCHT.

Die kende ik nimmer; noch ik zal hem nimmer eeren:
 Dereine Wil, placht my alleenig te regeeren,
 Door Deugd en door Verstand; en 'k volg noch haar
 geboôn

Met een Oprecht gemoed, in 't dienen van de Goôn.
 Mogt ik my eenmaal, voor de Wil noch neder buigen,
 Hoe needrig zou ik, haar, myn dienstbaarheid betuigen;
 Maar 'k vind haar nergend. ach!

OPRECHTHEIT.

't Schynt, moeder, dat gy zucht
 Om iemant.

GODSVRUCHT.

Ja 't is waar. 'k ben Godsvrucht, die de lucht
 En Hemelen vervuld, met bidden en met smeeken,
 Om myn Vorstin, de Wil, eens voor myn dood te
 spreekten!

Maar, 'k heb haar steets vergeeys by Ydereen gezocht;
 Hy zei my eindelyk, hoe dat zy was, verknocht
 Aan Ondeugd door den trouw; en hoe, dat Deugd om
 't leven

Gebragt was met Verstand; een moord zo booz bedre-
 ven,

Door raad van 't snood Bedrog en van Schynheiligheit,
 Die ik gevangen hou. myn yver en myn vleit
 Die heeft haar overmant. ik zal haar dus gebonden
 Bewaren, tot dat ik myn Wil heb weêr gevonden.

OPRECHTHEIT.

Waar vongt gy deze twee?

GODSVRUCHT.

Hier eeven voor het Hof
 Daar ik haar heb myn kleed gerukt van 't lichaam of,
 Om het gemeen daar door niet meêr in slaap te wiegen;
 Noch vroomme Onnoozelheit, niet Godlooz te bedrie-
 gen.

Bedrog, die had by na ontworsteld myne macht,
 Had my de Waarheit niet versterkt met haare kracht.

OPRECHTHEIT.

Hoe kooft gy hier met haar?

GODSVRUCHT.

Zy trokken, hoe gebonden
Zy waren, my hier in dit hof.

OPRECHTHEIT.

Gewis zy konden

U schoon 't met eigen wil geschied was, nimmermeêr
Meêr dienst doen; want gy vind, daar door, uw Wil
hier weêr:

Daar staat zy.

GODSVRUCHT.

Kan het zyn! dezwakheit myner oogen,
Veroorzaakt door geweên uit louter mededoogen,
Om u, myn waarde Wil, in uw geleên elend
Die maakten u, aan myn gezicht, gants onbekend,
Leg dan de schuld daar op dat ik u niet gegroet heb.
Maar, dank zy 't Godendom! dat ik u hier ontmoet heb.

WIL.

Ryz; waarde moeder ryz; het past niet dat zich buigt
De Godsvrucht, voor de Wil: staat op, ik bid betuigt
Alleen de Goôn die eer!

GODSVRUCHT.

Ik ryz op uw begeeren;

En zal de Goôn, met u, eerbiedig altyd eeren.

WIL.

Rechtvaerdigheid, neem haar die twee gevangens af:
Brenge haar by d'andre tot den uitvoer haarer straf.

RECHTVAERDIGHEIT

't Zal daadelyk, al wat vrouw Wil begeerd geschieden.

VOORZICHTIGHEIT.

Daar naaderd Eigenbaat.

ZESDE TOONEEL.

WIL, VOORZICHTIGHEIT, GODSVRUCHT,
 OPECHTHEIT, DE ZINNEN; RECHT-
 VAERDIGHEIT, *met* ARGLISTIG-
 HEIT, TROUWLOOZHEIT, ON-
 DEUGD, BEDROG, SCHYNHEI-
 LIGHEIT *gevangen houdende ver-
 schelen.* EIGENBAAT.

EIGENBAAT.

W At 's dit? wat doet gy lieden?
 Waarom hier buiten myn bevel by een vergaard?
 Vreest gy myn mogentheit niet meêr, daar elk op aard
 Verslaavd aan myn gedrag, eerbiedig voor moet buk-
 ken?
 Waar is myn lywwacht?

WIL.

Dood. en uw gezach aan stukken,
 Doorvrouw Voorzichtigheit, gebroken; gryp hem an,
 Myn Zinnen. gy zult nu afschrikk'lyke aarts tieran
 Voor al uw wreetheên, en myn broeders moord erlan-
 gen

Een welverdiende straf: en loon na werk ontfangen.

EIGENBAAT, *zich tegen de Zinnen verweerende.*
 Help my Staatkunde; help Ondeugd; Arglistigheit;
 Help my Bedrog; toon nu Schynheiligheit uw vleit;
 De Wil doet my geweld. hoe kunt gy noch vertoeven
 Uw Vorst die is in nood. ach! haast u; wy behoeven
 Uw bystant, red my, of uw Koning werd vermoord.
 Waar zyt gy, dat my niet een van u alleen hoord?

WIL.

Denk geensints dat zy u niet hooren: maar zy wachten
 U al te famen, om met uwe, haare klachten
 Te mengen; 'k zal ze u voort doen werden hier gewaar.
 Rechtvaerdigheit, breng hen te voorschyn.

Z E.

ZEVENDE TOONEEL.

WIL, VOORZICHTIGHEIT, GODSVRUCHT,
OPRECHTHEIT, RECHTVAERDIGHEIT
met de gevangene TROUWLOOZHEIT, ARG-
LISTIGHEIT, ONDEUGD, BEDROG,
SCHYNHEILIGHEIT; DE ZINNEN
met de gekluisterde EIGENBAAT.

WIL.

Zie, zie daar;

Daar zyn uw helpers.

EIGENBAAT.

Ach! wat zien ik voor myn oogen!

Helaas!

ARGLISIGHEIT.

Voorzichtigheit heeft ons, ô Vorst, bedrogen,
Toen zy Oprechtheit, en Rechtvaardigheit, ô pyn!
In een bedrieggelyke en onbekende schyn,
Bedekt'lyk by de Wil, heeft in het hof doen komen.

EIGENBAAT.

En hebt gy haar bedrog niet eêr als nu vernomen?
ô Duldelooz verdriet! ô smart! ô harten wee!

ARGLISTIGHEIT.

Was ooit Arglistigheit zo looz als zy?

EIGENBAAT.

Waar meê,

Hebt gy, ô ballingen, zo ver vervoerd myn zinnen,
Dat gy die, tot myn schaâ, kost leiden u te minnen?
Foei my, elendige! dat ik my, van u, liet
Bedriegen.

ONDEUGD.

Ach! myn Vorst! 't is uit met ons.

RECHTVAERDIGHEIT

Om niet

Onmenschelyk geslacht, betreurd gy nu uw lyden:
't Zal

1007 616
88 DE DOOD VAN EIGENBAAT.

't Zal u niet van de straff die Wil begeerd bevryden;
Zy is door ons hersteld in haar verheven staat.
Mevrouw, wat dood begeert gy dat zy sterven

WIL.
'k Laat
Zulks aan Voorzichtigheit.

VOORZICHTIGHEIT.
Werphaar, aaneengekluiserd,
Straks in deslinkpoel van Vergetelheit; verduisterd
Blyv ewig haare naam, by haar, die, na Verstand,
Van 't Eiland Vrijekeur de scepter in haar hand
Zal voeren.

EIGENBAAT tegen WIL.
Ach! hebt gy dan vastelyk besloten
Om ons te doden?

WIL.
Ja verderv van kleine en groten;
En kanker in het hart van 't Algemeenebest.
Ik zal myn Heerschappy, nu schuimen van die pest.
Tegen de Zinnen.

Keurd gy het vonnis van Voorzichtigheit van waarde
'T GEVOEL.

o Ja Mevrouw

WIL.
Werphaar dan daadlyk van der Aarde
Rechtvaerdigheit, in die verslindbre poel. ik zal
Myn Zinnen nu dat ik door u hersteld ben, al
Wat my ontmoeten mag, uw raad, daar eerst op vragen
Om door Voorzichtigheit, my daar na wel te dragen.
'T GEVOEL.

Dat daar Oprechtheit en Rechtvaerdigheit, Mevrouw,
Ons in den hand bie, tot versterking onzer trouw.

WIL.
Gy Godsvrucht wilt aan my myn plichten verder lee-
ren.

GODSVRUCHT.
Ik zal; en Wil moet tot het einde zo regeeren.

Einde van het Vyde en laatste Bedryv.